ORAS

Debesuota, sniegas. Saulė teka 7:01, l

Ališauskas, K. 7 2 70
7312 S. Washtenaw Ave.
CHICAGO, ILL., 60629

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co. Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
HAymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LVI Price 10c Chicago, Ill. — Pirmadienis, Gruodžio-December 8 d., 1969 m. Kaina 10c 285

NUTARĖ PADIDINTI SENATVĖS PENSIJAS

BROŠIŪRA APIE OKUPUOTĄ LIETUVĄ DAUG KĄ NUTYLI, DAUG MELUOJA

1968 metais Vilniuje išleistos propagandinės brošiūros apie Lietuvą (taikytos Londone įvykusiai Sovietų Sąjungos pramonės parodai) ne tik paviršius, bet ir turinys "nulakuotas" dailiau, nei būdavo ankstyvesnėse tokiose brošiūrose. Išviršinis nulakavimas atliktas "K. Požėlos" (buvusios "Spindulio") spaustuvės naujomis, iš Vokietijos įsigytomis mašinomis. Spalvinės iliustracijos jau maždaug kaip ir gerojo vakarietiško lygio, jei nepaisytum beveik visur iš kito šono perdaug įspausto teksto, nuotraukose beveik pačiupinėti besisiūlančio.

Labiau dėmesį atkreipia turinio "nulakavimas". Nepaisant skubios pastabos pirmajame sakinyje, kad Lietuva esanti viena iš penkiolikos SSSR-o sąjunginių respublikų, ir nepaisant "keturių raidžių" (LTSR), kyšančių iš šiaip jau beveik uniformiškos "respublikinės" emblemos, Lietuva visur, kaip tekste, taip ir viršelyje, vadinama savo vardu, tai yra, angliškoje brošiūros versijoje visur rašo Lithuania, o nei "Soviet Lithuania", nei "Lithuanian SSR". Ir visas brošiūros turinys parašytas taip, lyg tai būtų tyčia rūpestingai ko mažiausia užsiminti apie Lietuvos priklausomybę sovietinei imperijai. Jei ir minima "the years of Soviet power" (atseit, "tarybinės valdžios laikai"), tai tie paminėjimai dažniausia suredaguoti taip, kad būtų įspūdžio, lyg čia kalbama apie savą, pačios "Lietuvos "tarybinę" valdžią... Vis pabrėžiama "Mes": "Mes gaminam radijo ir televizijos imtuvus", "Mes gaminam šaldytuvus ir dulkių siurblius", "Mes statom žvejybos laivus" ir panašiai. Žodžiu, pasakojama taip, kad su sovietine santvarka nesusipažinęs skaitytojas nė neįtartų, kad visi tie dalykai gaminami imperijai priklausančiose ir imperijos įstaigų valdomose įmonėse bei gamyklose, pagal imperijos įstaigų nustatytus planus ir užsakymus, ir kad vartojimui ar eksportui tuos gaminius paskirsto irgi ne koki nors "Mes", o imperijos įstaigos.

Daug laivų, mažai slikių

Entuziastigai rašo, kad "sukurtas didžiulis 300 laivų Lietuvos žvejybos laivynas... Mūsų žvejai dabar parveža žuvies 100 kartų daugiau kaip prieš karą", nors Klaipėdoj gi visi mato, kad nėra jokio Lietuvos laivyno, o yra tik Klaipėdoje įsteigtas Rusijos laivynas, ir kad žuvies jis gal ir tikrai šimtą kartų daugiau sužvejoja, nei tikri Lietuvos žvejai sužvejodavo prieš karą, bet taip pat visi žino, kad Lietuvoj gyventojai žuvies dabar gauna mažiau, kaip prieš karą. Atseit, to tariamojo "Lietuvos" laivyno sužvejotos žuvies nė šimtadalio Lietuvos gyventojams nusipirkti netenka. Silkė prieš visus karus Lietuvoj buvo dieną naktį gaunamas ir, palyginti, pigus maistas. Dabar kai vadinamasis "mūsų" laivynas žvejoja silkes kitapus Atlanto, tai silkė Lietuvoj jau toli gražu ne kada užsimanei gaunama ir toli gražu nebe pigi.

"Mes — ne kolonistai"...

Tariamo savarankiškumo laku propagandinę brošiūrą jos leidėjai pablizgino, turbūt, todėl, kad vietinei biurokratijai Lietuvoj maloniau prieš užsieniečius rodytis, tartum jie Lietuvoj šeimininkai, o ne tarnai. Maskviniai viršininkai anksčiau mėgdavo, kad Lietuvos priklausomybė visoj propagandinėj informacijoj būtų aiškiai pabrėžta. Dabar jau leido vietiniams biurokratams pavaidinti beveik savarankiškus Lietuvos tvarkytojus. Matyt, Maskvoj pagalvojo, kad ir jiems taip patogiau: matykit, atseit, argi mes imperialistai, argi mes kolonistai, argi lietuviai ne patys sau šeimininkai? Šis Lietuvos priklausomybės rusams nutylėjimas ir užlakavimas, tačiau, ir yra beveik viskas, kuo reiškiasi svetimosios valdžios lyg ir nuolaidumas. Toliau knygelėje peršama eilė tokių informacijų, kurias turėjo parašyti arba patys rusai, arba, jei lietuviai, tai vėl — arba kraštutiniai pataikūnai rusams, arba jokios savo valios neturi ir tik įsakymus vykdą valdiniai.

Rusai — nuo amžių

Pažymi, kad Lietuvoj lietuviškai kalba 80 nuošimčių gyventojų. Ir čia pat prideda pasiaiškinimą: girdi, Lietuvoj, ypač rytinėj jos daly, šalia lietuvių nuo amžių gyvenę taip pat ir lenkai, gudai bei rusai. Tai stačiai begėdiškas pasiaiškinimas, kadangi kas ne kas, o rusai dabartinėje Lietuvos teritorijoje niekad negyveno "nuo amžių", o jų tik šiek tiek atsirado caro laikais po sukilimo atsiųstų kolonistų, bet didžiuma dabar Lietuvoj esančių rusų čia gyvena ne ilgiau kaip 20, gal šiek tiek iki 25 metų. Ir rusai šiandien tarp nelietuviškai Lietuvoj kalbančiųjų yra ne paskutinėj, o pirmoj vietoj kaip savo skaičium, taip ir valdančiųjų padėtimi. Jie braunasi į Lietuvą, kaip įmanydami, bet kitų kraštų žmones informuodami gėdinasi tą pasisakyti, o pataikūnai propagandininkai bando įtikinti žmones, kad rusų Lietuvoj, jei šiek tiek ir yra, tai tik kampeliuose prisiglaudę ir beveik nematomi...

Prievartiškai arba pataikūniškai papasakota ir Lietuvos istorija. Lietuvos valstybė, žinoma, ne nauja, apie 1236—1240 metus įsikūrusi, kunigaikščio Mindaugo laikais, bet paskui tai Lietuva buvusi tik Teutonų ordino puolimų objektas, o toliau — įvairių kitų įsibrovėlių auka: švedų, prancūzų, kaizerio armijų... Šitokią, matyt, Lietuvos istoriją rusai tėra leidę dėstyti ir Lietuvos mokyklose...

Bet brošiūros tekstas parašytas tokiu sachariniškai persaldytu limonadiniu stilium ir tokiu naiviu pagyruniškumu, kad skaitytojui ar vartytojui tikrai neleis pamiršti, jog tai ne kas kita, o tik valdinė propaganda. Gal tai ir yra pati geriausia brošiūros ypatybė, nes tuo perdėtu pagyrūniškumu ir nepasitikėjimą sukeliančiu saldliežuvavimu ji pati neutralizuoja galimą melagingą poveikį.

(E)

NEW YORKAS. — Prezidentas Nixonas antradienį atvyksta į New Yorką. Prieš jį jau rengiamos demonstracijos.

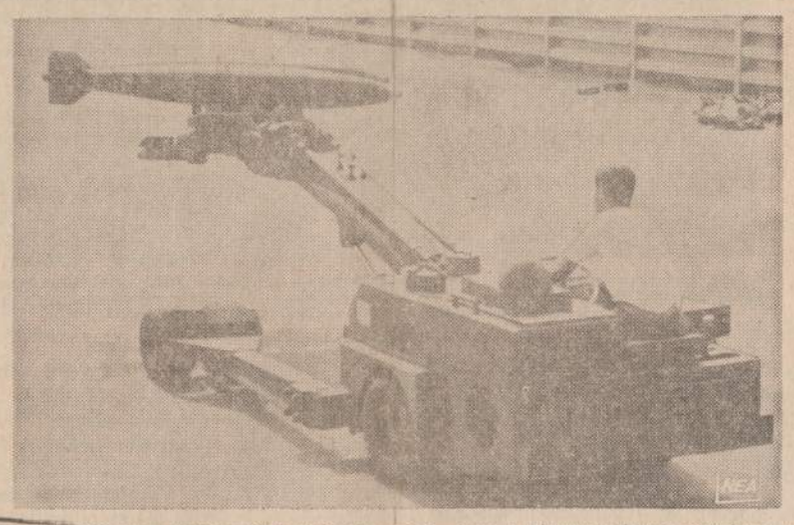

Su didele, 500 svarų bomba reikia elgtis atsargiai. Joms į lėktuvus pakrauti vartojami specialūs traktoriai, kurių vienas paveiksle paro domas. Vietname bomba vežama į lėktuvą.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ DIENA LONDONE

Anglijoj, tiksliau tariant tai šiuo atveju dar tik Londone, nuo lapkričio 9 iki 16 dienos buvo pirmą kartą minima, panašiai, kaip ir Amerikoj, Pavergtų Tautų Savaitė. Tik šiame minėjime nebuvo oficialios skraistės: minėjimai buvo rengiami ne vyriausybės paskatinimu remiantis, o privačios organizacijos — British League for European Freedom. Neskaitant to iniciatyvos privatumo, minėjimas visais kitais požiūriais buvo panašaus pobūdžio, kaip ir Amerikoj esti.

Savaitės programa buvo pradėta bendromis įvairių tikybų pamaldomis St. Martins-in-the-Field bažnyčioje, Trafalgar aikštėje. Tą dieną Londone (šiek tiek ir kituose didesniuose miestuose) buvo skleidžiami atsišaukimai — tos savaitės minėjimų reikšmės paaiškinimai. Kitomis savaitės dienomis buvo rengiami paskirų kaikurių tautų organizacijų priėmimai, o lapkričio 12 — parlamentarų, laikraštininkų bei visuomenininkų susirinkimas parlamento rūmuose (Grand Committee Room). Lordas St. Oswaldas buvo šio susirinkimo oficialus kvietėjas. Susirinkimo tikslas kvietime buvo paaiškintas — įvesdinti pirmąją Pavergtų Tautų savaitę D. Britanijoj ir paminėti 94 milijonus nuo rusų ir kinų komunistų tironijos žuvusių žmonių. Savaitė buvo užbaigta eisena nuo Hyde parko į Whitehall, kur prie paminklo padėtas vainikas.

Savaitės metu paskirų pavergtų tautų delegacijos lankėsi pas ministrą pirmininką ir įteikė memorandumus dėl savo kraštų. Tokį memorandumą parengė ir D. Britanijos Lietuvių Sąjunga, kurios delegacija irgi lankėsi pas D. Britanijos min. pirmininką ir memorandumą įteikė.

Memorandume yra išdėstytas prieš 30 metų Maskvoj sudarytas Molotovo-Ribbentropo sandėris (priede ištisi to sandėrio ir slaptųjų protokolų tekstai, net ir už pusaštunto milijono dolerių "nupirktos" Užnemunės dalies žemėlapis), o toliau — išskaičiavimas, ką Sovietija padarė ir tebedaro Lietuvai, ligi šiol tebesinaudodami to gėdingo sandėrio pasekmėmis. Išvadoje yra pareikšta:

"Todėl mes manome, kad Sovietijos vyriausybė dabar, prisidengdama Europos Saugumo sutarties derybų skraiste, bandė išgauti nuolatinį pripažinimą dabartinėms savo sienoms. Mes, tačiau, tikimės, kad Jungtinės Karalijos vyriausybė artėjančiuose pasitarimuose dėl Europos saugumo seks Atlanto chartos dvasia ir aiškiai tars, kad Lietuvos aneksija prie Sovietų Sąjungos nebus sankcionuota. Toliau, mes tikime, kad Jungtinės Karalijos vyriausybė pareikalaus, kaip išankstinės sąlygos konferencijai, kad būtų panaikintas 1939 metų Sovietų-Nacių Nepuolimo Paktas su visais jo slaptaisiais protokolais, ir kad būtų atstatyta Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių nepriklausomybė. Sveikindami kiekvieną iniciatyvą, vedančią Europą saugumo linkme, mes manome, kad tas saugumas turi būti pagrįstas Europos tautų laisve ir nepriklausomybe". (E)

NEW YORKAS. — Jungtinių Tautų teisingumo komitete 67 balsais prieš 1 buvo nutarta paskelbti lėktuvų grobimą ore tarptautiniu nusikaltimu. Nusikaltusieji turėtų būti baudžiami krašte, į kurį jie su pagrobtu lėktuvu atskrido arba turėtų būti sugrąžinami į kraštą, iš kurio lėktuvas buvo pagrobtas. Prieš šią rezoliuciją balsavo tik Kuba.

◆ Izraelis atidavė Raudonam Kryžiui 13 Sirijos kareivių už du Sirijos paleistus žydus. Izraelis pasiūlė Egiptui paleisti 50 egiptiečių belaisvių už du izraelitus lakūnus, kurie rugpiūčio mėn. pakliuvo Egipto nelaisvėn.

Bando atstatyti normalius ryšius

MANAGUA. — Penkios centrinės Amerikos valstybės vėl susirinko svarstyti Honduro ir Salvadoro taikos klausimų. Be tų dviejų kaimynų, kurie liepos mėnesį keturias dienas kariavo, dalyvauja Nikaragva, Gvatemala ir Costa Rica. Joms rūpi kuo greičiau atstayti normalius santykius, nes Honduras nepraleidžia per savo teritoriją Salvadoro prekių, o nuo to nukenčia visų penkių valstybių bendrosios rinkos veikimas.

Honduras reikalauja prieš pradedant kalbėti apie taikingus kaimyninius santykius pirma nustatyti pastovias sienas, dėl kurių yra ginčų. Salvadoras sako, kad pirma reikėtų atstatyti normalius diplomatinius ir komercinius ryšius, o vėliau būsią galima kalbėti apie sienas ir kitus klausimus.

Kitos valstybės reiškia viltį, kad ateinantį mėnesį bus pradėti abiejų kariavusių valstybių formalūs pasitarimai, vadovaujant tarpininkui, OAS organizacijos sekretoriui ar jo paskirtam asmeniui.

◆ Valst. departamentas paneigė žinią, kad Amerika davė Tailandijai milijoną dolerių už kariuomenės dalinius, kurie pasiųsti kovoti į Vietnamą. Tailandija pasiuntusi savo kareivius pati, P. Vietnamo vyriausybei prašant.

Vietnamietis kareivis Bu Prang stovykloje neša ant peties minosvaidžio dalį, o kitoje rankoje — savo vaiko vežimėlį. Šioje karo stovykloje kareivių šeimos gyvena kartu su kareiviais. Stovykla prie Kambodijos sienos jau nuo spalio mėnesio labai puolama komunistų jėgų.

MAŽIAUSIA PENSIJA BUS 100 DOL., VISOS PENSIJOS PAKELIAMOS 15%

WASHINGTONAS. — Senatas nubalsavo padidinti socialinio draudimo pensijas visų 15%. Pensijos turėtų padidėti nuo sausio 1 d. Kartu senatas pakėlė pensijų minimumą. Iki šiol mažiausia pensija būdavo 55 doleriai mėnesiui. Dabar bus 100 dol. Jei Atstovų Rūmai pritars šiam senato planui ir jei prezidentas Nixonas pasirašys naująjį įstatymą, padidintas pensijas seneliai gaus balandžio mėnesį. Vienas padidintas čekis ateitų už kovo mėnesį, o kitas irgi balandžio mėnesį ateitų už sausį, vasarį, ir kovą, atiduodant tų mėnesių skirtumą tarp senos pensijos sumos ir padidintos.

Šį įstatymą senate prastūmė demokratai: sen. Robert Byrd, sen. Mike Mansfield ir sen. Fred Harris, kuris yra ir JAV demokratų nacionalinio komiteto pirmininkas. Baltųjų Rūmų spaudos sekretorius Ziegleris pareiškė, kad prezidentas Nixonas yra nusistatęs prieš pensijų padidinimą 15%. Tas pakėlimas prisidėsiąs prie infliacijos palaikymo.

Senatoriai nubalsavo ir kelis papildymus, kurie turėtų apsaugoti šalpą gaunančius senelius, aklus ir nedarbingus. Nutarta reikalauti, kad atskiros valstijos nesumažintų šalpos pensijų tiems, kurie dabar gaus padidintas socialinio draudimo pensijas. Amerikoje yra pusantro milijono žmonių, gaunančių šalpos mokėjimus.

Amerikos dolerio vertės nukritimas iki 77 centų, palyginus su 1958 metų doleriu, skaudžiausiai palietė pensininkus, kurių Amerikoje yra 25 milijonai, todėl jau seniai buvo reikalinga padidinti jų pensijas.

San Francisco mieste įvestas seneliams dar vienas palengvinimas. Miesto autobusai ir tramvajai šventadieniais ir šiokiomis dienomis, kada mažesnis žmonių judėjimas, vežioja senelius už penkis centus, kur tik jie nori. Miestas išduoda pensininkams korteles, kurias parodžius šoferiui, senieji keleiviai gauna bilietą už 5 centus.

San Francisco miestas išsirūpino iš 23 restoranų seneliams pigius pietus. Tik jie prašomi ateiti tokiu laiku, kada restoranai nėra užgrūsti. Už vieną dolerį pensininkai gauna pilnus pietus geruose restoranuose. Miesto pareigūnai tikisi šį planą išplėsti ir įjungti daugiau restoranų ir valgyklų.

IŠ VISO PASAULIO

MASKVA, — Sovietų civilinės aviacijos pareigūnas Aleksander Besedin paskelbė, kad neužilgo per Sovietų Sąjungą skraidys trys užsienio lėktuvų bendrovės: japonų, prancūzų ir britų. Visos jos skraidys Tokijo-Maskva-Londonas (ar Paryžius) mašrute. Sovietų keleiviniai lėktuvai sujungs šias linijas su New Yorku ir Montrealiu.

WASHINGTONAS. — Keturios geležinkelio unijos susitarė su darbdaviais ir gavo 11% algų pakėlimą. Šiais metais algos pakils iki 4 dol. per valandą, ateinančiais — iki 4.20 dol. ir vėliau gaus dar 4% pakėlimo, jei kils pragyvenimo kainos.

MADRIDAS.—Ispanijos princas Juan Carlos išvyko į Briuselį, kur jis, manoma, susitiks su Nato organizacijos sekretoriumi Manlio Brosio. Ispanija norėtų įstoti į Nato ir į Europos Rinkos organizacijas. Princas Juan yra paskelbtas valstybės galvos Franco įpėdiniu. Ketvirtadienį Franco šventė 77 metų gimtadienį.

LONDONAS. — Britų parlamente 125 atstovai raštu kreipėsi į premjerą, ragindami užbaigti britų paramą Nigerijai, kuri gauna britų ginklų kovai prieš Biafrą.

LIVERMORE. — Apie 400,000 jaunuolių Kalifornijoje susirinko pasiklausyti "Rolling Stones" ir kitų muzikos grupių koncerto. Vienas jaunuolis buvo peiliu nužudytas, trys mergos pagimdė kūdikius, 19 daktarų ir 6 psichiatrai gydė narkotikų persirijusius koncerto klausytojus. Vieną merginą teko išvežti helikopteriu, nes ji turėjusi "bad trip", — LSD sukėlęs jai baisias haliucinacijas.

ČIKAGA. — Negrai Čikagoje nerimauja dėl "Juodųjų Panterų" vado nušovimo. Įvairiose bažnyčiose laikomos pamaldos, susirinkimuose sakomos griežtos kalbos. Vienas kalbėtojas, Malcolm X grupės pirmininkas, ragina steigti juodųjų armiją, ruošti ginkluotas grupes, kurios "gintusi" nuo baltos policijos. Tarp kitų kalbėtojų žuvusio Hamptono pagerbime kalbėjo ir Illinois komunistų vadas Charles Lightfoot. Hamptonas žuvo susišaudyme su policija. Juodieji tvirtina, kad jis buvo nušautas jam miegant lovoje.

BOSTONAS. — Amerikos spauda daug rašo apie civilių žudymą Vietnamo My Lai kaime. Kapitonas Medina, vadovavęs kareivių kuopai, kuri kaltinama dalyvavusi žudynėse, padavė į teismą Time Inc., kuri leidžia Time ir Life žurnalus. Kapitonas už jo apšmeižimą tuose žurnaluose reikalauja 110 milijonų dolerių ieškinio.

Rogers nepritaria konferencijai

BRIUSELIS. — Valstybės sekretorius William Rogers iš Bonos vėl sugrįžo į Briuselį, kur jis pasakė kalbą Belgų-Amerikiečių draugijos pokylyje. Rogers kalbėjo apie sovietų siūlomą konferenciją Europos saugumo klausimais. Jo nuomone, Sovietai tokioje konferencijoje nesieks rimtai svarstyti Europos įtempimo priežasčių, bet bandys iš jo išgauti dabartinės situacijos patvirtinimą.

Rogers pareiškė, kad Amerika nedalyvaus jokioje konferencijoje, kurios tiklas būtų ratifikuoti Brežnevo doktriną, patvirtinti dabartinės Europos suskaldymą. Tokia konferencija galbėti "apie taiką", kaip siūlo sovietai, esanti nereikalinga, nes taika jau virš 20 metų yra buvusi Jungtinių Tautų pagrindinis principas. Visi kiti sovietų keliami tai konferencijai punktai gali būti išspręsti esamais diplomatiniais keliais ir priemonėmis.

J. PAPELENIS

SŪDUVIŲ KALBA

Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį iš kapų milžinų,
Išgirsti nors vieną, bet gyvą žodelį iš senųjų laikų.

Esame senųjų sūduvių žemių paveldėtojai ir norime kartais apie pirmykščius savo apylinkės gyventojus ko daugiausia sužinoti. Matydami Eglinės, Šiurpilų, Rudaminos ir kitus Dzūkijos aukštus piliakalnius, imame vaizduotis Sūduvos žmones jauciais ariančius mūsų kalnelius, trimituojančius ir degančius [illegible] artėjant pavojui, tai vėl esiginančius savo tvirtose pilyse arba išžygiuojančius pulti priešu. Archeologiniai kasinėjimai ties Suvalkais atskleidė daug naujųjų dalykų apie jų kultūrą. Sūduva tai plati šalis, šiaurėje ir rytuose siekusi Nemuną, o d[illegible]linai ir jį peržengusi, pietuose siekianti Galenkę, vakaruose — Prūsų genčių kaimynė. Po 1283 metų sūduviai išnyksta iš istorijos kaip gentis ar tauta, nes tada kryžiuočiai galutinai baigė naikinti likusius dar laisvus Sūduvos valsčius. Dalį sūduvių vėlesnieji kryžiuočiai apgyvendino Sambijoje, palei Karaliaučių pakraštėly, kuris vėliau gavo "Sūduvių kampo" vardą. Ten jie, jūros užsesio, kaip nenugalimo likimo grūmojimo, besiklausydami, turėjo užmiršti savo tėvynę, kuri virto didžiule giria. Toje girioje šen ten galėjo iš netyčių pasilikti vienas kitas senųjų gyventojų kaimelis. Dalis sūduvių pasitraukė gilyn į Lietuvą, dalis į Mozūrus. Sambijoje sūduviai XVI amžiaus pabaigoje dar laikėsi savo kalbos ir papročių.

Kaip kalbėjo suduviai? Kiek jų kalba turėjo panašumų su lietuvių kalba, prūsų kalba? Ar tai buvo atskira kalba, ar tik lietuvių ar prūsų kalbos tarmės? Į šiuos klausimus visai tiksliai negalima atsakyti, nes atėjūnų kryžiuočių kardas, nuožmiai išnaikinęs nuo amžių čia gyvenančias gentis, nekalbant apie skriaudą žmonėms, kalbų mokslai taip pat padarė neatitaisomus nuostolius. Jeigu šių dienų lietuvių kalba stebina kalbininkus savo senoviškumu, artimumu graikų, lotynų ar sanskrito kalbai, tai juo senesnių būta prūsų ir sūduvių kalbų.

Geresnė padėtis yra prūsų kalbos, nes jos išsiliko raštiški paminklai: du žodynėliai ir trys katekizmai. Pagrindiniai šaltiniai sūduvių kalbai pažinti tai Suvalkijos vietovardžiai, kronikose išsilikę sūduvių vardai, viena kita raštiška užuomina apie jų buitį (pvz. Meletijaus laiškas). Jau pati Sūduvos padėtis, Prūsų kaimynystė galėtų rodyti, kad sūduvių kalba yra buvusi žymiai artimesnė prūsų kalbai negu lietuvių kalba. Pasikartojantieji Suvalkijoje vietovardžiai: Kirsna, Gaila, Gailiekas, yra užtinkami ir Prūsuose ir rodo, kad tiek sūduvių, tiek prūsų kalboje **"kirsnan"** reiškia **juodas, "gailis"** — **baltas.** Sūduviškas yra Stabingio pavadinimas. Prūsiškai **"stabis"** — **akmuo.**

Sūduviai, kaip ir prūsai, vartojo dvibalsį **ei**, atitinkantį lietuvių kalbos dvibalsį **ie.** Tuo būdu sūduviškai yra šie vietovardžiai: Leipalingis, Seirija, Seinai, Seivai. Šie trys paskutinieji vietovardžiai kilę nuo upelių vardų: Seira, Seina, Seiva.

Sūduviai gilioje senovėje neturėjo garsu **š, ž.** Tat sūduviški vietų ir asmenų vardai: Berzninkas, Zelva, Azagis, Preisingis, Zylinai (dabar — Žyliny). Turėjo sūduviai ir garsus **š, ž,** bet šie garsai vėlesnės kilmės: Šiurpa, Žaka.

Prūsiškąjį balsį **a** ir dvibalsį **ai** bus tarę kaip **o, oi**: sūduviškai — apgloptė (moters galvos apdangalas), prūsiškai — glap (dengti).

Rusų kronikos sūduvių vietovardžių daug kur balses **e** transkribuodavo į **i**: Metta — Mita, Mėruniškiai — Miruniški, Kresmena — Krismena. Tai rodo, kad sūduviai bus turėję siauruosius balsius **"ė"**.

Įdomu susipažinti su sūduvių vardais, kurie užtinkami rusų arba kryžiuočių kronikose. Štai keletas vardų: Boruta (Barutis), Dirkotas, Gedetas, Jundila, Kantigirdas, Komatas, Mandeika, Steikintas, Toleikis, Skomantas, Skurdas, Stegutas.

Žymesnieji sūduvių valsčiai: Raigardas (pagal K. Būga, slaviškas vietovardis), Kiemenava, Žilyna, Panemunė, Vangė, Kirsna, Dainava, Veisėjai, Vižainis, Kresmena, Mėruniškis. Šiaip vietovardžiai: Šventainiai, Dernė, Gubinitas, Velžava. Asmenvardžiai ir vietovardžiai, kaip K. Būga įrodė, yra maždaug bendri Prūsams, Sūduvai ir visai Lietuvai, tiksliau — visiems baltams.

Tik nuodugnus mūsų krašto vietovardžių užrašinėjimas, jų tyrinėjimas, sujungtas su prūsų kalbos studijavimu, įgalintų mus išgirsti dar gyvą sūduvių vieną kitą žodį iš senovės laikų. Tokį tyrinėjimą visų pirmą padarė genialusis mūsų kalbininkas K. Būga. Tą darbą tęsia švedų mokslininkas K. O. Falkas.

Sūduvių kalba dar buvo gyva XVI amžiuje Sambijoje. Yra net keletas raštiškų liudijimų, kad sūduviai ten vedė nuošalų savo gyvenimą, žvejojo iš jūros ginčiams ji labai patinka. Buvo rodoma kelius kartus per televiziją ir net parinkta kaipo viena iš gražiausių, dekoracijai transliuojamai programai per televiziją intervių skyriui "Moteris šiandien".

Prieš Kalėdas ir vėl matysime savo eglutę televizijoj.

Įvairių tautų eglutės išpuoštos labai originaliai savo tautos papročiais.

Kanados eglutės net kelios. Labai gražios buvo Archeologų, puikių formų didelės gražios Kalėdinės rožės puošė didelę eglutę ir jaunų muzikų eglutė išdabinta gaidomis ir muzikos instrumentais.

Šveicarų eglutė panašiai kaip mūsų išpuošta tikrų šiaudų, lig auksu žibančiais ornamentais, obuoliais ir pyragais.

Anglijos eglutės pačiam viršuj apšviestas žemės rutulys su įbestomis vėliavėlėmis jų kolonijose, o apačioje figūros ten gyvenančių tautų. Eglutė labai žvilga ir puošni.

Kiniečių — lyg iš perlamutro, mažomis veduoklėlėmis ir šilkiniais skėčiukais, tik mirga žalia eglutė.

Graikų — vien tik įvairiausiais vaisiais tarp žalių šakų išpuošta eglutė.

Rumunų 2 eglutės visai nepapuoštos, tik ant sienų pakabintos senos brangios "ikonos" ir Betliejus.

Čekoslovakijos, senosios Rusijos, Ukrainos, Austrijos, Karaibų salų, švedų ir kitų gyvenančių Montrealyje tautų (o jų, rodos, apie 36) eglutės savotiškai gražiai išpuoštos, visos tik tviska, žiba, žaliuoja ir kiekviena kalba apie savo tėvynę.

Bet visų nuostabiausia tai Amerikos eglutė!

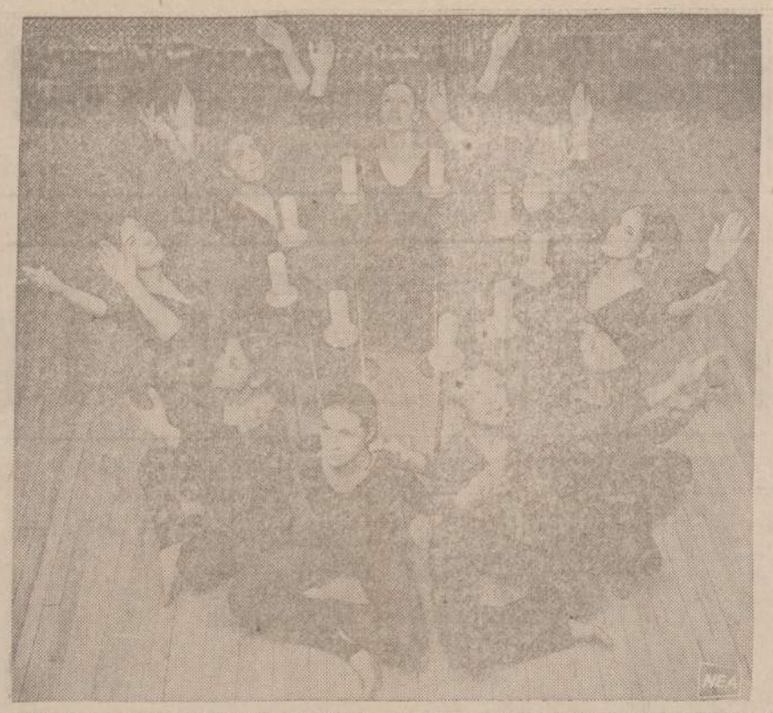

Gruodžio 5 d. prasideda žydų Hanukah šventė. Paveiksle matomos šokėjos yra sudariusios tradicinės žydų žvakidės — menoros ratą. Neseniai archeologai Jeruzalėje surado po žeme seniausią, virš 2,000 metų turinčią, ant sienos iškaltą menorą.

Lietuviška eglutė Montrealio muziejuje

Ir šiemet kaip ir kiekvienais metais Montrealio meno muziejuje vyko Kanados ir etninių grupių eglučių parodą.

30 lapkričio sekmadienį įvyko parodos uždarymas.

Muziejaus vadovybė pakvietė mūsų liaudies ansamblį "Gintarą", kaip stipriausį meninį kolektyvą iš visų dalyvaujančių grupių atlikti programą Kalėdų eglučių parodos užbaigimo iškilmėms.

Didelės muziejaus salės buvo pilnos anglų, prancūzų, lietuvių ir kitų tautų montrealiečių. Iš visų pusių stovėdami, sėdėdami, jie stebėjo dideliame vestibiulyje koncertuojantį mūsų "Gintarą".

Pradžioje kanklininkė Rasa Lukoševičiūtė labai jausmingai, puikiu ištarimu anglų ir prancūzų kalbomis papasakojo apie tolimą žavingą gintaro kraštą vadinamą Lietuva. Iš ten atvežta ta liaudies instrumentų muzika, dainos ir šokiai.

Su dideliu ūpu ir pakilia nuotaika mūsų "Gintaras", vadovaujamas muz. Z. Lapino, kankliavo, dainavo, šoko. Užbaigai visas ansamblis ir publikoje buvę lietuviai padainavo "Lietuva brangi".

Koncertas turėjo didelį pasisekimą ir muziejaus vadovai paprašė "Gintarą" pakartoti programą dar kartą truputį vėliau.

Po koncertų publika apžiūrinėjo salėse įvairių tautų išpuoštas eglutes. Mūsų lietuviška eglutė labai aukšta ir išpuošta šiaudiniais ornamentuotais papuošalais būtų dar gražesnė, jei tos visos snaigės, krepšiukai ir kiti gražūs papuošaliukai būtų padaryti iš tikrų šiaudų, o ne iš dirbtinių. Bet svetimtaučiams ji labai patinka. Buvo rodoma kelius kartus per televiziją ir net parinkta kaipo viena iš gražiausių, dekoracijai transliuojamai programai per televiziją intervių skyriui "Moteris šiandien".

Prieš Kalėdas ir vėl matysime savo eglutę televizijoj.

Įvairių tautų eglutės išpuoštos labai originaliai savo tautos papročiais.

Kanados eglutės net kelios. Labai gražios buvo Archeologų, puikių formų didelės gražios Kalėdinės rožės puošė didelę eglutę ir jaunų muzikų eglutė išdabinta gaidomis ir muzikos instrumentais.

Šveicarų eglutė panašiai kaip mūsų išpuošta tikrų šiaudų, lig auksu žibančiais ornamentais, obuoliais ir pyragais.

Anglijos eglutės pačiam viršuj apšviestas žemės rutulys su įbestomis vėliavėlėmis jų kolonijose, o apačioje figūros ten gyvenančių tautų. Eglutė labai žvilga ir puošni.

Kiniečių — lyg iš perlamutro, mažomis veduoklėlėmis ir šilkiniais skėčiukais, tik mirga žalia eglutė.

Graikų — vien tik įvairiausiais vaisiais tarp žalių šakų išpuošta eglutė.

Rumunų 2 eglutės visai nepapuoštos, tik ant sienų pakabintos senos brangios "ikonos" ir Betliejus.

Čekoslovakijos, senosios Rusijos, Ukrainos, Austrijos, Karaibų salų, švedų ir kitų gyvenančių Montrealyje tautų (o jų, rodos, apie 36) eglutės savotiškai gražiai išpuoštos, visos tik tviska, žiba, žaliuoja ir kiekviena kalba apie savo tėvynę.

Bet visų nuostabiausia tai Amerikos eglutė!

Ji stovi greta mūsų eglutės. Žalia, labai didelė eglutė, apgaubta debesiu ir apkabinėta veidrodinėmis figūrėlėmis, šviečiančiomis lyg žvaigždėmis. Šone kabo sidabrinis kamuolys. Ar tik tai ne mūsų žemė? Apačion nuleisti laiptai į mėnulio paviršių. 2 astronautai, apsirengę baltai, stovi virš laiptų. Kiti du auksiniais kostiumais ir du sidabriniais stovi ant mėnulio ir žiūri kaip jie čia daug pasidarbavo.

Pilnas mėnulis pristatytas 50 milijonų dolerių vertės instrumentų, atvežtų iš žemės, daug Amerikos vėliavų, įvairių aparatų, kurių nabagas paprastas žmogelis ir suprasti negali. Žiūriu į Mėnulio "žemę", visą subadytą duobėmis, apibarstytą lyg cukrum ir galvoju: iki šiol tik įsivaizdavau kaip ten yra tame nugalėtame Mėnulyje, o dabar štai ir matau kas dedasi Amerikos auksinių ir sidabrinių astronautų užviešpatautame tolimiausiame Mėnulyje.

Fantastiška, nuostabi, stebuklingai išpuošta Amerikos eglutė!

E. Kardielienė

"Lietuvos Pajūris" gerose rankose

Pasirodė Montrealyje, Kanadoje, leidžiamo periodinio "Lietuvos Pajūrio" trečias šių metų numeris Nr. 3 (33), išeinantis 4 kartus per metus. Metinės prenumeratos kaina $2.00. Šis laikraštėlis plačioje visų pakraipų lietuvių visuomenėje turi pelnytą gerą vardą ir prenumeratoriai jo jau iš anksto laukia išeinant. "Lietuvos Pajūrį" leidžia Kanados Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugija, vyr. redaktorius yra A. Lymantas, faktiškasis šio laikraščio įkvėpėjas ir tesėtojas.

Lietuvos Pajūris, red. Lymantui dėl sunegalavimo kuriam laikui pasitraukus, pergyveno sunkius laikus, kol, laimei, p. Lymantas vėl grįžo ir ėmėsi vairo.

Šiame L. P. nr. yra eilė minėtinų straipsnių, k. a. Jono Vanagaičio gimimo šimtmetinėms paminėti su J. Vanagaičio fotografija dar iš tų laikų, kada jis buvo Birutės draugijos pirmininkas Tilžėje; Vanagaičio dukters A. Vanagaitytės - Sležienės atsiminimai "Keli mano tėvo būdo bruožai"; Vieno almanacho istorija — ilgas autoriaus "lym" (Lymanto) straipsnis apie Vanagaičio sumanyto išleisti Mažosios Lietuvos kultūrinėms ir politinėms kovoms apžvelgti ir jos veikėjams pagerbti, Klaipėdos sukilimui įamžinti leidinio kryžiaus kelią iki spaustuvės (tąsa bus sekančioje L. P. laidoje); toliau jūrų kap. Br. Krištopaičio atsiminimai apie Nepriklausomos Lietuvos prekybos laivyną (Lakios vaizduotės keleiviai); V. Pėteraičio "Dvi knygi" (tęsinys); paties Anso Lymanto "Iš kelionės užrašų" (prie E. Simonaičio kapo, apie Prūsų Lietuvos raštijos brangenybę Wolfenbuettelyje — apie lietuviškos postilės rankraštį iš 1573 metų "Išguldymas Evangeliv per wisvs mettvs" su orginalo foto nuotraukomis; toliau prie brangaus prūsų lietuvių draugo (Sauerweino — Giréno kapo; Pas mielą tilžoną, kurio pavardė nepaminėta ir Pas Fricą Šlenterį Bremene.

Dar minėtinas informacijų skyrius apie kun. Jono Paupero 40 m. kunigavimą ir kt. ir įvairios žinelės iš tėviškės, tai yra iš Lietuvos pajūrio šiandien...

Kas yra gimęs Klaipėdos ar Tilžės krašte, ar dirbęs, tarnavęs ir gyvenęs Lietuvos pajūryje, laikraštėlis "Lietuvos Pajūris" teikia visą virtinę praeities vaizdžių ir nepamirštamų šiandien jau istorija tapusių pergyvenimų, atsiminimų.

J. Pr.

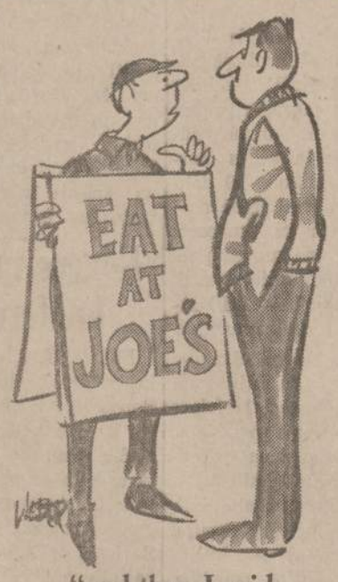

"and then I said;
No machine can do my job better!"

Funny . . . how fast some jobs can disappear. Totally. And *permanently!* That's progress. It brings problems. But it also brings opportunities. *New* jobs, *new* careers for those with the training to qualify.

You won't get tomorrow's jobs with yesterday's skills

Tomorrow's jobs will be different. They'll require different skills. And you can get those skills by re-training. So don't wait for your present job to be replaced. Get the facts on re-training now. Visit the local office of your State Employment Service.

Train now for tomorrow's jobs

Published as a public service in cooperation with The Advertising Council

What if we told you to cough up $18.75 or else?

You wouldn't like it, of course.

You see, one of the nice things about buying U.S. Savings Bonds is that you don't have to.

That's because you happen to live in a free country where nobody forces you to do anything.

Rather, your country asks that you simply consider the many advantages of Savings Bonds.

First of all, if you think they're a get-rich-quick scheme, forget it. Bonds aren't for you. They only pay off in the long haul. For a quick return, there are a lot better ways to make a buck.

They do pay off, however. Handsomely, as a matter of fact.

A little over 4 dollars for every 3 you invest. Plus, the privilege of buying the new 5% Freedom Shares along with your Bonds.

But these are the selfish reasons for buying Bonds.

Good, but selfish.

There's one other very important reason why Americans already own over $52 billion in Bonds.

It's called pride.

It just so happens that most Americans still choose to think this is the best piece of real estate going.

If you happen to be one of these Americans who thinks there's something to this country of ours, why not buy into it.

Sign up for the Payroll Savings Plan where you work.

Or go to your bank.

And cough up that $18.75.

Please.

Take stock in America

Buy U.S. Savings Bonds & Freedom Shares

The U.S. Government does not pay for this advertisement. It is presented as a public service in cooperation with The Department of the Treasury and The Advertising Council.

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street Chicago, Ill. 60608

JURGIS JANUŠAITIS

GRANDINĖLĖ - TAUTINĖS KULTŪROS PUOŠNUS ŽIEDAS

Padėkos Dienos savaitgalis Chicagos lietuviams paliko daug ko atsimintino. Mokslo ir kūrybos šimpoziumas pavyko. Jis buvo gerai organizuotas ir tvarkingai pravestas. Simpožiumo paskaitų, diskusijų pasiklausyti tiek į Midway House tiek į Jaunimo Centrą rinkosi daug žmonių ir simpoziumo eigą su dideliu dėmesiu sekė. Simpoziumo temos įdomios ar tai jos buvo iš griežtųjų ir humanitarinių mokslų ar liečė daugiau visuomeninio gyvenimo klausimus.

Buvo malonu stebėti mūsų jaunesniosios kartos mokslo ir įvairių profesijų žmones, jų paprastumą, nuoširdumą ir nuoširdų domėjimąsi ir pačiu Simpoziumu. Chicagos lietuviams šis įvykis liks kaip malonus ir teigiamas prisiminimas. O visuomenės sluoksniuose girdima, kad tokių suvažiavimų ir tokių paskaitų pageidautų dažniau.

Po tokio darbingo savaitgalio, lyg nuostabiu sutapimu, sekmadienį, lapkričio mėn. 30 d. atėjo neįtikėtinai maloni ir kiekvieną užburianti darbų baigė — Clevelando "Grandinėlės" šaunusis spektaklis, kurį Marijos aukšt. mokykloje suruošė Margutis..

Mūsų lietuviškojo žodžio puoselėtojas ir skelbėjas Margutis savo gyvavimo metuose yra ne kartą suruošęs didingus koncertus. Ir šis paskutinysis "Grandinėlės" koncertas įrodė Margučio skonį ir didžius užmojus bei sugebėjimą visuomenei parodyti tikrai nuostabiai gražių mūsų kultūrinių vertybių.

"Grandinėlės" vardas šiandien skamba skersai ir išilgai Amerikos. Ir tai užpelnytai. Prieš kiek laiko šis vienetas buvo sutiktas Chicagoje.. Tada gerėjomės ir teigėme, kad "Grandinėlė" tautinius šokius šoka gražiai. Bet tada tik buvo dalinis jos išsiliejimas į mūsų sceną ir nepajutome jos pilno pajėgumo. Ir kai "Grandinėlė". Margučio kviečiama, sugrįžo Chicagon šį kartą, jį atsiskleidė pilna savo didybe, grožiu, talentu ir sugebėjimais.

Jau prieš pabaigą ėmė trūkti bilietų. Publikos dėmesys augo kas valandą, bet veltui. Šimtai nebesuskubo patekti į erdvią Marijos aukšt. mokyklos auditoriją.

Sausakimšai užpildytoje salėje matome įvairaus amžiaus publiką. Žili, po gyvenimo našta palinkę, pačiame amžiaus žvalume ir daug, daug jaunimėlio. Tokio gražaus, lietuviško! Ir jis juto, kad scenoje pasirodys jų amžininkai, kad jie parodys lietuvių tautos kultūros gražiųjų žiedų.

Viltys ir lūkesčiai išsipildė. Uždangai atsiskleidus, sceną užlieja Mergaičių gija ir valandos laikotarpyje, ypatingame žaisme, be stabtelėjimų ir išėjimų bei įėjimų, keičiasi šimtai vaizdų Kadriliuje ir polkutėje, Našliniame Jonkelyje, Blezdingėlėje, Pakeltkojyje, Vainikėliuose, Šelmyje ir Jaunimo Žieduose, protarpiais subanguojant kaip šėlstančiai jūrai, protarpiais sugrįžtant į malonios ramumos judėsius (pagal šokio charakterį). Ir taip šį žaismingą vyksmą seki, rodos, nekvėpuodamas. O protarpiais publika nebeiškenčia ir jungiasi į šokių eigą ir ritman ploja iki plojimas išsilieja į aplodismentų jūrą.

Trumputė pertraukėlė ir vėl malonią valandą leidžiame drauge su "Grandinėlės" entuziastais. Ir antroje dalyje nepasikartoją vaizdai. Čia lietuviškų vestuvių motyvai, tokie mums pažįstami, mielį ir savi. Salę sudrebina Tryptinis, ramiai nuteikia Sadutė, iki juoko ašarų išgyvename Piršlio šokį, gėrimės Klumpakoju, žavimės Lezginėle, Rezginėle, gyvas Šakalinis, naujomis varsomis sušvinta Lenciūgėlis ir, rodos visus iš vietų pakilti kviečia Greitpolkė.

Nuostabiai graži pynė. Tuo labiau, kad joje įaustos mūsų lietuviškų vestuvių šaunios tradicijos, su jaunamarte, piršliu, subatvakariais.

Ir nejučiomis tari: išradingas tas Liūdas Sagys, "Gfandinėlės" vadovas. Juk tai viską, pagal L. Lingio, J. Gudavičiaus, S. Kuzmienės, A. Raulinaitienės, M. Vaitulevičiūtės ir paties L. Sagio choreografiją reikėjo pritaikyti. Ne gana to, "Grandinėlės" apie 50 šokėjų reikėjo paruošti šiam sudėtingam žaismui, kurį stebėdamas įskaitai šimtus besikeičiančių motyvų.

Pasigerėtiną vaizdą teikia patys šokėjai, jų pasiruošimas, jų žydinti jaunatvė ir ištvermingumas.

Ir kai iš lengvo užsiskleidžia uždanga, šiuos mūsų tautinžs kultūros puošnius žiedus, supintus į "Grandinėlę" palydi audra aplodismentų, kaip visų dėkingumo ženklas, pražysta jų garbei puokštės gėlių. Visa tai prabėgo kaip malonus sapnas, kupinas grožio. Šis vienetas galį drąsiai reprezentuoti lietuvius didžiųjų miestų geriausiose salėse ir kraštų reprezentantams.

Mūsų jaunimas, stebėjęs "Grandinėlės" spektaklį pajuto, kad lietuviu būti negėda, turint tokio grožio kultūrinių vertybių. Jaunimui tai puiki paskata lietuviškajame pasaulyje.

Vyresnieji nosinaitėmis gaudė per skruostus skubančias ašaras. Ši sekmadienio popietė nešė didį džiaugsmą chicagiečiams ir dar tebesisvečiuojantiems mokslininkams.

Visokeriopos padėkos, malonaus dėmesio ir geriausių linkėjimų nusipelno "Grandinėlės" vadovas L. Sagys, muzikos vadovas Rytas Babickas, asistentai — Gintautas Neimanas ir Livija Kasperavičiūtė. Valdybos pirmininkas Kazys Razgaitis, šaunių taut. drabužių paruošėja Aldona Vaitonienė, scenos apšvietėjas ir orkestro dalyviai.

Margučiui, jo vadovui Petrui Petručiui bei visam Margučio štabui tenka padėka už ryžtą parodyti "Grandinėlę" Chicagos lietuviams.

Gi chicagiečių patys šilčiausi linkėjimai "Grandinėlei", taip šauniai puoselėjančiai mūsų tautinę kultūrą.

"Grandinėlė" tebūnie laukiamas ir mielas svečias visose lietuvių kolonijose ir būtų džiugu, kad ji galėtų kuo plačiau reprezentuoti lietuvišką ją išeivją ir amerikiečių tarpe.

Clevelando "Grandinėlės" šauni viešnagė Chicagoje.

Foto V. Noreikos

"Grandinėlė", užbūrė čikagiečius, duodama ištisą spektaklį.

Foto V. Noreikos

ŠIŲ DIENŲ EUROPOS NUOTAIKOS

RAŠO DAN KURAITIS

XIII. ASTRONAUTAI — MŪSŲ DIDVYRIAI

Visame pasaulyje Amerikos cigaretės yra labiausiai mėgiamos. Aš nerūkau, bet aš, važinėdamas po įvairius kraštus, patyriau, kad rūkantieji cigaretę, Amerikos labiausiai vaikosi. Visi žinome, kad Amerikos "Boeingai" yra patys geriausi lėktuvai. Skaitome apie itališkas, indiškas, argentinietinškas japoniškas oro linijas, bet visur matome tuos pačius "Boeing" lėktuvus.

Vsi žino, kad kiekviena valstybė turi savo pinigus, bet taip pat kiekvienam aišku, kad doleris yra visų pinigų karalius. Žmonės turi svarų ir frankų, lyrų ir šervoncų, bet kiekvienas siekia dolerių. Jie žino, kad frankai ir červoncai yra beverčiai, bet dolerio vertė kiekvieną metą stiprėja todėl, kad Amerikos pramonė stiprėja.

Amerikiečių prestyžas dar padidėjo, kai astronautai pasiekė Mėnulį ir pavaikščiojo jo paviršiumi. Jeigu amerikiečiai sugebėjo pasiekti Mėnulį, tai jie gali pasiekti ir kitus užsimotus tikslus. Amerikos, mokslininkai ir pramonė dirba bendromis jėgomis, todėl ir pajėgia įveikti pačias sudėtingiausias problemas. Rusai milijonus žmonių verčia gaminti tankus Naseriui, o Amerikos mokslininkai stato mašinas tolių apskaičiavimams ir erdvių skridimams. Astronautai, pasiekę Mėnulį, ne tik sustiprino dolerį, bet pakėlė Amerikos prestyžą visame pasaulyje.

Buvau Europoje, kai mūsų astronautai pasiekė Mėnulį. Visos Europos televizijos buvo nukreiptos į Mėnulyje vaikščiojančius astronautus. Europos laikraščiai buvo pilni astronautų paveikslų, pranešimų apie pavojingą ir didvyrišką kelionę. Lietuvių Šv. Kazimiero kolegijoje susitikau moteriškę, tik grįžusią iš Vilniaus. Ji buvo mūsų sostinėje, kai astronautas Armstrong koja palietė Mėnulio paviršių. Ji pasakojo, kokį astronautų išsikėlimas Mėnulyje paliko įspūdį. Viena moteris, rusų propagandos paveikta, pareiškė tada: — Gal jie jau ras rusišką skarmalą, ten paliktą... Jokio rusiško skarmalo astronautai ten nerado, nes rusams dar gana toli iki Mėnulio. Jeigu propaganda galėtum nutiesti kopėčias iki Mėnulio, tai rusų kosmonautai ten jau būtų įkopę, bet kai reikia apskaičiuoti ir nuskristi, tai jau kitas dalykas.

Berlyno televizijoje ir man teko sekti astronautą Armstrongą, vaikščiojantį Mėnulio paviršiuje. Tomis dienomis Berlyno televizijos stotys nieko kito nerodė, kaip Amerikos astronautus. Berlyne pamačiau, kad ir rusai viešai prisipažino, kad ne jie pirmieji pasiekė Mėnulį. Maskva stengiasi įtikinti pavergtų kraštų jaunimą, kad rusai visur pirmieji būna, bet Mėnulin jie pavėlavo. Jiems buvo nepaprastai sunku praryti šią "pilę", bet kitos išeities jiems nebuvo. Jeigu būtų galėję nutylėti Amerikos astronautų žygdarbius, tai jie būtų tai padarę, bet įsitikino, kad tokio didelio mulkinimo jie nepajėgs pravesti.

Europiečiai žino, kad Amerikos globa yra laisvė ir žingsnis į gerbūvį, o ten, kur rusas įkėlė koją, tai nelaisvė ir skurdas. Visi Europos komunistai džiaugiasi, kai prezidentas Nixonas užsuko į Rumuniją. Jo kelionė nepatiko tiktai Maskvai. Visa Europa liudėjo, kai maršalo Grečkos karo jėgos pajudėjo į Čekoslovakiją. Jiems buvo aišku, kad skurdas užguls ne vien ant čekų, bet jis plėsis ir į kitus Europos kraštus.

Europiečiai žino, kad Amerika veda į gerbūvį ir taiką. Jie taip pat mato, kad rusai pirmyn žingsniuoja karo veiksmais ir nešą netvarką... Amerikos jiems niekad nepavyti.

(B. d).

APLANKYS KASDIENĄ...

Visuomenei ir paskiram asmeniui "Naujienos" dabar yra reikalingesnės, kaip bet kada...

Todėl Kalėdų ar N. Metų proga "Naujienų" prenumerata yra ideali ir prasminga dovana tėvams, vaikams, giminėms, draugams, kaimynams, pažįstamiems, seneliams ir kitiems.

"Naujienos" padės Jums išlaikyti giminės ir bičiulių artumą, nežiūrint nuotolių, ir bus ištikimu ryšininku visai išeivijai, kovojančiai už savo krašto laisvę.

PRAŠOME NAUDOTIS PATOGIA UŽSAKYMO FORMA

Siunčiu ..... dol. Prašau siuntinėti "Naujienas"

kaip Kalėdinę dovaną mano .....

VARDAS, PAVARDĖ .....

NR. IR GATVĖ .....

MIESTAS ..... VALST. .....

ZIP CODE .....

Siuntėjo Pavardė, vardas .....

Adresas: .....

PASTABA: .....

Parašas .....

HIGH RATES

4.75% Per annum on regular Savings

5.25% Per annum on investment bonus

Savings Insured to $15,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Ave., Chicago, Illinois 60632

Jau atspausdinta ir galima gauti knygų rinkoje

CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJĄ

Alekso Ambrose knyga, aprašanti paskutinių 90 (1869-1959) metų Chicagos lietuvių gyvenimą ir jų atliktus darbus. 664 psl. Kietais viršeliais $10.00, minkštais $8.00. Išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija.

Knygoje aprašytas pirmas Chicagon atvažiavęs lietuvis, pirmos lietuvių kolonijos, jų suorganizuotos šalpos draugijos, statytos bažnyčios, įsteigti laikraščiai, kurių viso buvo 121, 41 teatro draugija, 48 pasaulietiški chorai, 9 bažnytiniai ir 314 veiklesnių žmonių biografijos. Duoti dokumentuoti katalikiškų, socialistinių, laisvamaniškų ir kitų organizacijų atlikti darbai, įsteigtos mokyklos, skaityklos, bankai ir kt.

Norintieji šią knygą įsigyti, prašomi parašyti čekį arba Money Orderį

AMERIKOS LIETUVIŲ ISTORIJOS DRAUGIJOS
vardu ir pasiųsti:
1739 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL. 60608.

KNYGA - GERIAUSIA DOVANA

TIEMS, KAS NORI ŠVENTĖMS DUOTI GERŲ DOVANŲ, SIŪLOME PASIRINKTI ŠIAS KNYGAS:

1. Dr. K. Grinius, ATSIMINIMAI IR MINTYS II t., 336 psl. $5.00
2. Juozas Liūdžius, RAŠTAI, 246 psl. $3.00
3. M. Zoščenko, SATYRINĖS NOVELĖS, 199 psl. $2.00
4. Liudas Mikšys, IŠ ISTORIJOS ŪKANŲ ATEINA LIETUVA. 699 psl. $12.00
5. Juozas Kapačinskas, SIAUBINGOS DIENOS, 376 psl. $4.00
6. J. Augustaitis, ANTANAS SMETONA IR JO VEIKLA. 154 psl. $1.50
7. Prof. V. Biržiška, SENŲJŲ LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA, du tomai, 207 ir 225 psl. $2.00 ir $3.00
8. Marius Katiliškis, ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO, 356 psl. $5.00
9. St. Kairys, LIETUVA BUDO, 416 psl. $2.00
10. Vl. Mingėla, KUN. ANTANAS MILUKAS, Jo gyvenimas ir darbai. $6.00
11. Adomas P. Jasas, BŪK PALAIMINTAS! $3.00
12. Dr. Antanas J. Gussen, DANTYS, 158 psl., minkštais viršeliais $2.00, kietais $4.00
13. Juozas Švaistas, PETRAS ŠIRVOKAS, 228 psl. $2.00
14. Henrikas Radauskas, EILĖRAŠČIAI, 239 psl. $5.00
15. Mikas Petrauskas, EGLĖ ŽALČIŲ KARALIENĖ. $5.00
16. C. R. Jurgėla, HISTORY OF THE LITHUANIAN NATION. $10.00
17. Petronėlė Orintaitė, KA LAUMĖS LEMĖ. 236 psl. $3.00
18. Kipras Bielinis, TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA. 310 psl. $1.00
19. Dr. J. B. Končius, VYTAUTAS THE GREAT, 211 psl. angliškai $4.00
20. Pranys Ališėnas, MARTYNAS JANKUS, biografija. 294 psl. $4.00
21. Stasys Santvaras, AUKOS TAURĖ, lyrika, 152 psl. $2.50
22. V. D. Sruogienė, LIETUVOS ISTORIJA, 416 psl. $6.00

Šitas knygas galite įsigyti "Naujienų" ofise arba gauti paštu, atsiuntę nurodytas sumas čekiu arba money orderiu, adresu:

"NAUJIENOS"

1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Raginkite savo apylinkę augti - taupykite!

Pas mus taupomi jūsų pinigai atlieka du didelius darbus. Pirma, jie padeda Jums pasiekti asmeniškus jūsų užsimojimus. Antra, jie padeda sukurti geresnę apylinkės bendruomenę ir parūpina fondus namams įsigyti.

Taupykite dabar. Santaupos, padėtos prieš 10 mėnesio dieną, neša nuošimčius nuo mėnesio pirmos.

5 1/4% MOKAME VIENERIŲ METŲ $10,000 AR DIDESNIEMS CERTIFIKATAMS

4 3/4% TAUPYMO KNYGELIŲ SĄSKAITOMS

UNIVERSAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 So. Halsted St Chicago, Ill. 60608

VIENA STIPRIAUSIŲ BENDROVIŲ, TURINTI DIDELES ATSARGAS

Įsteigta 1923 metais Tel. HA 1-3070

Įstaigos pietuose kiemas automobiliams pastatyti

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100

SECOND - CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:
In Chicago $18.00 per year, $10.00 per six month. $5.50 per 3 months. In other USA localities $16 per year, $8.50 per six months, $4.50 per three months; Canada $18.00 per year; other countries $21.00 per year.

10 cents per copy, 10 c. on Saturday

Dienraštis kainos:
Chicagoje ir priemiesčiuose
metams $18.00
pusei metų $10.00
trims mėnesiams $5.50
vienam mėnesiui $2.00

Kitose JAV vietose:
metams $16.00
pusei metų $8.50
trims mėnesiams $4.50
vienam mėnesiui $1.50

Kanadoje:
metams $18.00
pusei metų $10.00
vienam mėnesiui $2.00

Užsieniuose:
metams $21.00
pusei metų $11.00
vienam mėnesiui $2.50

Naujienos eina kasdien, išskiriant sekmadienius. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. Telef. HAymarket 1-6100.

Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

NAUJIENŲ ofisas atdaras kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.

Skurdas ir nusikaltimai

Neseniai buvo paskelbtas dr. Milton Eisenhowerio vadovaujamos komisijos raportas apie nusikaltimus Amerikoje. Raporte bandoma išaiškinti, kodėl tie nusikaltimai metai po metų didėja.

Nusikaltimų didėjimas — tai viena pačių opiausių problemų Amerikoje. Kiekvienais metais jų skaičius vis didėja ir didėja. Kodėl taip yra? Kas iššaukia nusikaltimus? Kas turi būti daroma, kokios priemonės turi būti naudojamos kovai su nusikaltimais?

Paskelbtas raportas sako, jog įvairiais nusikaltimais daugiausia pasižymi getai. Vadinasi, miestų lūšnynai, kur yra įsigalėjęs skurdas. Girdi, nuo jų ir reikia pradėti. Kai tie lūšnynai bus panaikinti ir skurdas pašalintas, tai ir kova su nusikaltimais žymiame laipsnyje bus laimėta.

Spaudoje dabar yra keliamas klausimas, ar iš tiesų skurdas yra pati svarbiausia nusikaltimų priežastis? Nejaugi praeityje mažiau buvo skurdo, žmonės geriau gyveno?

Tuos klausimus kelia ypač tie, kuriems teko pergyventi didžiąją depresiją. Toji depresija, prasidėjusi 1930 m., tęsėsi trejetą su viršum metų. Skurdo (ir tai žymiai didesnio skurdo) buvo paliestas nepalyginti didesnis žmonių skaičius negu dabar. Vienok nusikaltimai tada nesudarė tokios opios problemos, kokią jie sudaro šiandien. Miestų gatvės ir nakties metu palyginti buvo saugios, nors jos kur kas mažiau tebuvo apšviestos.

Kaip skaudžiai depresija buvo palietusi Amerikos gyventojus, apie tai ne pro šalį pateikti kai kuriuos būdingus faktus. Prieš depresijos prasidėjimą (1929 m.) farmerių pajamos buvo $4,100,000,000, o 1931 m. nusmuko iki $1,900,000,000. Pramonė merdėjo. Bedarbių skaičius tiesiog katastrofiškai didėjo: 1930 m. jų buvo apie 4,340,000, o 1932 m. jau 12,060,000. Vienas iš keturių darbininkų buvo bedarbis. O daugelis tų, kurie dirbo, — dirbo nepilną laiką.

Kai šių metų rugsėjo mėnesį kiek padidėjo bedarbių skaičius (bedarbių skaičius per paskutinius porą metų buvo apie 3,500,000), tai spaudoje tuoj pasirodė aliarmingos žinios, jog tai gali privesti prie ekonominio atoslūgio ar net prie depresijos.

Jei jau keliamas aliarmas dėl palyginti nedidelio bedarbių skaičiaus padidėjimo, tai kokia padėtis buvo krašte, kai bedarbių skaičius prašoko dvylika milijonų? O reikia žinoti, kad beveik prieš keturiasdešimt metų, kai siautė baisusis nedarbas, Amerikos darbininkų skaičius nesiekė nei 50 milijonų. Jokio socialinio draudimo nebuvo. Bedarbiais niekas nesirūpino, nes nebuvo draudimo nuo nedarbo.

Jei prieš depresiją darbininkai ir buvo šiek tiek sutaupę pinigų, tai daugelio jų santaupos žuvo, įvykus masiniam bankų sužlugimui.

Tokia tai buvo padėtis didžiosios depresijos metais. Vyravo neviltis ir skurdas, ir tai nepalyginti didesnis skurdas, negu dabartiniuose getuose. Nežiūrint to, nusikaltimai tada nesudarė tokios problemos, kokią jie sudaro šiandien.

Iš to lyg prašosi išvada, jog vien tik skurdu neįmanoma išaiškinti nuolatinio nusikaltimų didėjimo. Yra daug ir kitų priežasčių.

B. MACEIKA

SOVKOMAS TEISINASI HITLERININKAIS

Vilnis – Sovietų Rusijos agentūra Amerikoje

Jau nusibodo skaityti ir rašyti vis tuo pačiu klausimu, bet kas daryti, kai provokuoja? Žinoma, kartais galima nutylėti, bet kartais reikia atsakyti, kai netiesiogiai prašo.

Š. m. spalio 16 ir 17 d. Vilnies numeriuose 202 ir 203 tilpęs Albino Liko straipsnis "Ar buvo kuo džiaugtis? Kas ir kaip tarnavo naciams okupacijos metu Lietuvoje". Tai atsiliepimas į mano š. m. vasario ir kovo mėnesiais Naujienose tilpusį straipsnį dėl jo knygos "Jie gynė Maskvą". Mano straipsnis pavadintas "Prisiminimai iš II-jo Pasaulinio karo", su prierašu "Vieniems džiaugsmas, kitiems panika". ėjęs septyniose atkarpose. Kas šiuo klausimu plačiau domėtųsi, pravartu būtų tas atkarpas perskaityti.

Kas tas Likas

Nevisi gi žino kas tas Likas, todėl pirmiausia, nors ir nepilnai, pažiūrėkim kas jis toks.

Liet. Enciklopedijos XXXVI t. taip parašyta:

"Likas Albinas (g. 1917) komunistų teisininkas. Darbininkas, pirmajame bolševikmetyje paskirtas Užpalių liaudies teisėju, vėliau Šiaulių apygardos teismo nariu. 1941 pabėgo į Sovietų S-gą, ten 1944 stojo į partiją ir Gorkyje lankė teisinius kursus. Vilniaus univ. baigė teisę 1953. Teisingumo ministras 1951-59, nuo 1959 Aukščiausiojo teismo pirm. (to pat teismo pirm. pavaduotojas 1946-48). Kompartijos centro komitete 1958-64, nuo 1955 'aukščiausios tarybos' deputatas (355 psl.).

Kad buvo Užpalių liaudies teisėju ir apygardos teismo nariu, A. Likas savo knygoje nepaminėjo.

Keista gi Liko pavardė ir vargu lietuviška. Kad ji gali būti rusiška, aš nelinkęs abejoti. Rusiškai karna-lyko, sakoma ir lyk (l ir y tariamos kietai). Iš lyko ar lyk lengvai padaromas lietuviškai likas. Iš to jau galima spėlioti Liko tėvus 1831 ar 1863, o gal ir 1905 metais, lietuvius revoliucionierius ištrėmus į Sibirą, į Lietuvą kolonizatoriais atvykus. Jeigu taip, tai vilkas visada į mišką žiūri, t. y. Albinui Likui Maskva mielesnė negu Vilnius, bet Vilniuje mieliau gyventi, būti vyresniuoju broliu, sovkomiškai tariant.

Liko Vilnies Nr. 202 parašyta:

"Atsitiktinai gavęs laikraščio "Naujienos" 1969 m. vasario 28 d. ir kovo 3 d. numerius, perskaičiau B. Maceikos straipsnį dėl mano knygos Jie gynė Maskvą, pavadintą Vieniems džiaugsmas, kitiems panika. Jau iš paties straipsnio pavadinimo matyti, kad 1941 metų hitlerininkų okupacija Lietuvoje lietuviškiems buržuaziniams nacionalistams buvo didelis džiaugsmas. Tarybiniams žmonėms okupantų įsiveržimas į Lietuvą, žinoma, nebuvo džiaugsmas, bet jie paniškai nepasidavė, kaip kad B. Maceika pavadino minimo straipsnio pabaigą. Lietuvos darbo žmonės prieš okupantus pasirinko kovos kelią"...

Jau pačioj pradžioj A. Likas pasakė netiesą: mano straipsnis pavadintas "Prisiminimai iš II-jo pasaulinio karo", tik prierašas "Vieniems džiaugsmas, kitiems panika". Apie panišką bėgimą pats aprašęs savo knygoje, o dabar ginasi. Toji panika jo aprašyta pradedant 12 puslapiu. Nė kiek nenusikalstų ir Vilnies redaktoriai pasiskaitę "Jie gynė Maskvą" apie Liko bėgimą į rytus.

Apie buržuazinius nacionalistus

Dabar meskime žvilgsnį, ar teisingai paraudonavę kvislingai lietuvius vadina lietuviškais buržuaziniais nacionalistais.

Patys žodžiai "buržuazinis" ir "nacionalistas" nelietuviški: pirmas prancūziškas, antras — lotyniškas. Ką šie žodžiai reiškia, cituoju iš rusų okupantų leidimu išleisto prof. J. Balčikonio žodyno.

"— buržuazija (1) 1. istor. visuomeninis sluoksnis, miestam išsiplėtus, atsiradęs viduramžiais šalia dvasininkų, bajorų, valstiečių. Prancūzijoje nuo XVI a. buržua buvo vadinami pasiturį miestiečiai, juos norint taip atskirti nuo liaudies. Buržuazija kovojo prieš teisines bajorijos ir dvasininkijos privilegijas, skelbdama luomų lygybės šūkius. Vėliau socialistai b. ėmė vadinti visus valdančiuosius sluoksnius...

— buržujus,-ė dkt. (2) šnek. niek. buržuazijos narys, išnaudotojas".

— nacionalizams (2) tautinės ideologinės pakraipa arba politinė partija, siekianti savo tautos pirmavimo bei viešpatavimo ir kitų tautybių asimiliavimo arba išskyrimo...

— nacija (1) istoriškai susiformavusi patvari žmonių bendruomenė, atsiradusi iš kalbos, teritorijos, kultūrinio, protinio ir visuomeninio gyvenimo bei psichinės struktūros bendrumo... tai visai tas pats, kas lietuviškai tauta.

Pirmiausia noriu užbėgti į priekį ir pastebėti: "Vėliau socialistai b(uržujais) ėmė vadinti visus valdančiuosius sluoksnius". Kas šiuo metu valdo Sovietinę Rusiją ir jos pavergtus kraštus, ar ne sovietinė kompartija? Štai, visi sovkomai ir yra buržujai, tik nepaprasti, o raudonieji buržujai, net ne tik nuo savo pamėgtų spalvų, bet ir nuo milijonų žmonių kraujo. Kas didžiausias darbininkų ir valstiečių išnaudotojas, ar ne sovkompartija? Kurioje pasaulio šalyje darbininkas ir valstietis, tikras darbo žmogus, skursta, o nuo jų prakaito ir kraujo tunka, ar ne sovkompartiečiai Sovietijoje? Tą paslaptį pasaulis sužinojo II pas. karo metu, praplyšus geležinei uždangai.

Rusiškųjų sovkomų taikomas, nuo sovietinės grėsmės pabėgusiems, terminas "lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai", neatitinka sąvokai.

1. Pagal buržuazijos sąvoką, Lietuvoje lietuvių buržujų labai mažai buvo. Buržuaziją, susispietusią miestuose, sudarė daugumoje žydai ir jie labai didelės įtakos turėjo į valdantį sluoksnį, nes jų rankose buvo didelis kapitalas. Lietuvos gyventojų daugumą sudarė ūkininkija, kuriai kitas terminas taikomas: "5. komunistų terminologijoje buožės vardas taikomas kiekvienam pasiturinčiam ūkininkui". Valdomąjį sluoksnį sudarė daugumoje ūkininkų vaikai, tai kodėl raudonieji buržujai nevadina juos buožiniais nacionalistais, geriau — tautininkais?

2. Nacija yra tauta, tai kodėl sovkomai rašydami naudoja žodį "nacionalistai", o ne tautininkai? Užtenka pasakyti lietuviai ir bus aišku kas jie tokie, nes pats žodis lietuviai pasako tautybę.

Kodėl sovkomai tokį terminą vartoja, sunku suprasti. Tik galima spėti, kad jie galvoja, jog tokiu terminu jie skaudžiau įžeidžia savo priešus.

O kas gi yra tarybinis žmogus ir ką sovkomai laiko darbo žmonėmis?

Jau pats Liko pasakymas, kad 1941 metais "Tarybiniams žmonėms okupantų įsiveržimas į Lietuvą, žinoma, nebuvo džiaugsmas... Lietuvos darbo žmonės prieš okupantus pasirinko kovos kelią...", išryškina kas laikomas tarybiniu ir darbo žmogumi. Kad aiškiau būtų, klauskime: kas 1941 metais vokiečiams triuškinant raudonąją armiją kartu su rusais bėgo iš Lietuvos į Matušką Rosiją? Nagi komparteicai, komsomolai, čekistai ir kartu su rusais pridarę Lietuvai ir jos gyventojams žalos. Štai jie ir yra tarybiniai žmonės. Juk žydai gerai žinojo kas jų laukia hitlerininkams okupavus Lietuvą, bet jie nebėgo. Hitlerininkai arba naciai ką norėjo su jais darė: mušė, korė, šaudė, kankino ir tyčiojosi, jų turtus nusavino, kuriuos nespėjo rusai pagrobti. Gyvi likę, neapsakomas kančias iškentėję, sovietams vėl okupavus Lietuvą, reikėjo aiškintis, kodėl jie gyvi išliko, ar nebuvo nacių šnipais ir panašiai.

(bus daugiau)

Londono Carnaby gatvė išpuošta kalėdiniais papuošalais. Jų tarpe yra ir šis erdvių gadynės simbolis.

MANDAGUMAS

— Būk išauklėtas, užleisk savo vietą šiai panelei, — sako tėvas savo vaikui, sėdinčiam ant jo kelių autobuse.

DARBŠTUS MOKINYS

— Kokį darbą turėjai mokykloje šiandien?

— Laukiau, kol pasibaigs pamokos.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS

VINCAS ŽEMAITIS

LIUBLINO UNIJOS SUKAKTIES PARAŠTĖJE

(Santykiai su mūsų kaimynais lenkais)

7

Nereikia užmiršti (ir niekas tuo neabejoja), kad Liublino unija yra išdava Jogailos - Jadvygos personalinės unijos (1386 m. vedybų). Jogaila kitais metais (1387), atvykęs Lietuvon žemaičių krikštyti, *panaikino religijų toleranciją*, suteikdamas katalikams plačių privilegijų... Antrąją — 1413 m. Horodlės privilegija, katalikams nustatė — neskirti į kunigaikštystės tarnybas stačiatikių, *bet tik katalikus*. Tuo sudarė pretekstą atskirti nuo Lietuvos dešimčiai rytinių - rusiškųjų kunigaikštyščių ir prisidėti prie Maskvos. Tas taip pat tapo pretekstu Maskvos žygiams į Lietuvą, skriaudžiamųjų stačiatikių gelbėti. Iki tol buvusi Maskvos pagarba Lietuvos kunigaikščiams pavirto nepasitikėjimu bei karais... Tuo pačiu laikotarpiu (XIV — XV šimtmečiais), kai Lietuvoje Jogailos parėdymu, buvo vykdoma katalikų privilegijavimas ir stačiatikių pažeminimas, Maskvos kunigaikščiai (dar labai silpnučiai) pradėjo "rinkti", vienyti rusų stačiatikiškas kunigaikštystes ir stengėsi atsipalaiduoti nuo totorių jungo. (jie priklausė Krimo totorių Chanui — Auksinei Ordai, mokėjo jam duoklę ir jis skyrė Rusijos kunigaikščius.)

Jogailos sūnus Kazimieras (Lietuvos Didysis kunigaikštis nuo 1440 — 1492 ir Lenkijos karalius nuo 1447 — 1492), valdęs Lietuvą 52 metus, gyvendamas Lenkijoje ir visiškai nesirūpindamas Lietuvos reikalais, nesulaikė silpnučių Maskvos kunigaikščių nuo žygių į Lietuvą, rinkti stačiatikių kunigaikštystes Lietuvos žemėse, *nors pats buvo tuomet didžiosios ir stipriosios Lietuvos valstybės valdovas*. Jojo pasirašyta 1449 metais taika su Maskva (esančia dar totorių junge) yra pripažinimas Maskvai lygybės su Lietuva ir atidarydamas jai vartų į Lietuvą. Taip Jogaila, — personaline unija vesdamas Jadvygą, sukūrė pagrindus toliau lenkėti Lietuvai taip jo sulenkėjęs sūnus — Kazimieras sukūrė pagrindus Maskvai — tolimiesiems žygiams į Lietuvą.

Paskutinio Jogailaičio — Žygimanto Augusto atplėšimas trečdalio Lietuvos žemių Liublino unijos derybų metu, buvo tai lenkų suduotas Lietuvai didžiausias smūgis, pakirsdamas jos atsparumą kovoti su Maskva.

Visa tai parodo, kad kai Lietuvos valdovai būdavo išrenkami Lenkijos karaliais, jie apsigyvendavo Lenkijoje ir Lietuva likdavo podukros padėtyje, nes jie buvo užimti pirmoje eilėje Lenkijos valstybės rūpesčiais. Lietuvos reikalai jiems tapdavo antraeiliais. Maža to, jie atsirasdavo lenkų ponų ir jų seimų įtakoje ir buvo įtaigojami vesti jų politiką, nukreiptą į Lietuvos valstybės silpninimą, kad ji vis labiau paklustų Lenkijai. Iš daugelio, tai patvirtinančių faktų, aš paminėsiu tik šiuos:

Jogailos religinės tolerancijos panaikinimas Lietuvoje. Kazimiero 1449 metų taikos sąlygos su Maskva. D. Naugardas — turistų pirklių respublika 1479 m. prašė prieš Maskvą pagalbos, bet Kazimieras, užimtas Lenkijos reikalais jos nesuteikė ir D. Naugardas pateko Maskvai, kuri 1480 metais atsipalaidavusi totorių jungo (prie Jono III) visas savo karo jėgas nukreipė prieš Lietuvą. Nė Kazimiero sūnaus Aleksandro vedybos su Maskvos kunigaikščio Jono 3-jo dukterim Elena, vėliau jam, po brolio Albrechto mirties (1501) gavus Lenkijos karūną, nieko nepadėjo Lietuvai kovose su Maskva. Po Jono 3-jo mirties (1505) su Lietuva karą tęsė per 30 metų Maskvos kunigaikštis Vosylius. Nors šiuose karuose Lietuva turėjo didelių laimėjimų (mūšis ties Orša 1514 m.), bet Smolensko ir kitų prarastų žemių neatsiėmė. Lenkai jokios pagalbos nesuteikė. Po Vosyliaus mirties (1533) į Maskvos sostą buvo pasodintas Jonas IV-sis, vėliau pavadintas Žiauriuoju. Pradžioje kilę dideli neramumai Maskvoje dėl valdžios, Lietuvos - Lenkijos valdovo nebuvo išnaudoti.

1563 metais Jonas IV užėmė Polocką, kai tais metais Vitebske lietuviai pavargę nuo karų su Maskva paprašė Lenkijos pagalbos, lenkai atsakė — įvykdykime unijos aktus (Horodlės ir kitus), tada kariausime mes prieš Maskvą kartu. Lenkų reikalavimas buvo įvykdytas — unija pasirašyta Liubline 1569 m., bet tos unijos derybų metu buvo atplėštos ir prijungtos prie Lenkijos keturios turtingos Lietuvos vaivadijos, kas karines ir finansines Lietuvos pajėgas visu trečdaliu sumažino.

Šie įvykiai parodo, kad taip ankstesnės, taip Liublino unija, ne tik nepadėjo Lietuvai kariauti su Maskva, bet priešingai — pakirto jos jėgas tolimesniems karams su Maskva. Neabejotina, išjungus šiuos lenkų sudarytus Lietuvai negatyvius elementus, jai esančiai stipresniai, būtų geriau sekesi ir kovose su Maskva.

Istorikas Z. Ivinskis savo paskaitoje Studijų savaitėje Vokietijoje šią vasarą, kalbėdamas apie Liublino unijos šviesiąsias puses, sako: "Lenkų pagalba prieš Maskvą taip pat buvo vertinga" (žr.: "Darbininkas", 1969, rugs. 9 d.). Kur mūsų gerb. profesorius istorikas surado lenkų pagalbą Lietuvai — nenurodė. Nebent katalikų privilegijose bei maldose? !... (Daugiau apie tai, žr. šio str. II-oje daly).

Besiveržiant Maskvai pirmyn (rašo prof. Z. Ivinskis šio str. autoriui), "smulkioji bajorija kartais pagalvodavo Lietuvos soste turėti Joną (Ivaną) IV-jį... Jis pats net piršosi. Ar tai jau reiškia, kad Lietuva turėjo pasidaryti Maskvos dalimi?... Ir XVII a. viduryje Lietuva reliatyviai Maskvai dar buvo stiprus kaimynas, kad ir netekęs jau XV amžiaus jėgos".

Čia dar tenka prijungti pulk. Leono Mitkiewicz pareikštas šiuo klausimu mintis: "Trudno odgadnąc, jak by potoczylysię stosunki w XV wieku między Krolestwem Polskim a samodzielnym Krolestwem Litewskim, i w pózniejszych wiekach. Trzeba się zgodzic jednakże, że może praworządnosc Litwinow i zręcznosc dyplomatyczna, połączone że wzorową gaspodarką w calym Królestwie Litewskiem dala by więcej szansdo utzymania i korony Polskiej i Krolestwa Litewskiege. w czasie pozniejszych wypadkow w wieku XVII i XVIII". (Žr.: "Horyzonty". Leon Mitkiewicz — Dlaszego Litwa odmowila Federacij z Polską. 152. 15 styczni — 15 Lutego 1969 Paryž, London, N. Y. Miesięcznyk, pusl., 38.) — (Sunku pasakyti, kaip būtų susklandėję santykiai XV šimtmetyje tarp Lenkų Karalystės ir savystovės Lietuvių Karalystės, taip pat ir vėlesniais laikais. Vis tik reikia sutikti, kad gal lietuvių teisėtumas ir diplomatinis apsukrumas, kartu su pavyzdingu ūkininkavimu visoje Lietuvos karalystėje, būtų davę daugiau šansų (galimybių) išlaikyti ir Karūnos Lenkiją ir Lietuvos Karalystę laike vėlesnių įvykių XVII ir XVIII a.).

Toliau 44 pusl. to pat žurnalo "Horyzonty" Leon Mitkiewicz rašo: "Dodać tu należy, że litwini są z przyrodzenia doskonalymi dyplomatami, i bardzo zręcznymi negocjatorami. Tę zalety prawdopodobnie odziedziczyli po krwi swoich książat Gedyminowiczów".

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
Dienraštį
"NAUJIENAS"
Jos visad rašo
TEISYBĘ

DR. ANNA BALIONAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES
IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076
Kasdien nuo 10 iki 12 val. ryto, nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Ligonius priima tik susitarus.

Rez. tel. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti 374-8012

DR. S. BIEŽIS
Telef.: PRospect 8-1717
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais. Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezid.: 388-2233
OFISO VALANDOS:
Pirmad., ketvirtad. nuo 1—4 ir 7—9, antrad., penktadienį nuo 1—5, treč. ir šeštad. tiktai susitarus.

Ofiso — HE 4-5759.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 WEST 51st STREET
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 v. p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st STREET
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirm., ketv. 1—4, 7—9, antrad., penkt. 10—4, ir šeštad 10—2 val.

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN--EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1—4 popiet ir 6—8 val. Treč. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. telef.: GArden 3-7278

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez.: PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd STREET
Val.: pirmad., ketirtad. 5-8 val. vak., antrad., penktad. 1—4 popiet.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9—11 val. ryto ir nuo 4—8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9:00—2.00 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVIŠKAI
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
OFISAS 2454 WEST 71st ST.
Val.: antrad. nuo 2—5 po pietų, ketvirtad. nuo 6—8 vak.
Ofiso telef.: 776-2880
Naujas rez. telef.: 448-5545

DR. P. ŠTRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 West 71st St.
Tel. 925-8296
Valandos 2—8 val. vak. Penktadienį 10—12 ir nuo 2 iki 8 val. vak. Sekmadieniais ir trečiadieniais uždaryta.
Rez. tel.: WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223
OFISO VAL.: pirmad., antrad., trečiad., ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2457 WEST 71st STREET
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: Gibson 8-6195
Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl vizitacijos skambinti telefonu HE 4-2123 jei neatsiliepia, tai telef. GI 8-6196

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Kristijono Donelaičio lituanistinės mokyklos mokinių laikraštis, 1969 m. lapkr. mėn. 1 d. Nr. 1

Šūkis "Mylėsi Lietuvą iš tolo visa širdimi, visais jausmais..."

Iliustruotas, švariai išleistas 22 puslapių žurnalėlis, kuriame savo rašinėliais ir piešinėliais bendradarbiauja arti 70 mokinių nuo V iki VIII klasės, būtent: G. Valavičiūtė (viršelis), Laima Jauniutė, Živilė Podytė, Vita Šerelytė, Edmundas Stukas, Andrius Gutauskas, Antanas Butkus, Nora Sugintaitė, Arvydas Povilaitis, L. Plienaitė, Vidas Juzėnas, Raimundas Kunstmanas, Dalia Gvildytė, Vytautas Gaižutis, Danutė Brazdžiūnaitė, Rovena Kasytė, Vida Žvynytė, Jonė Kliknaitė, Ona Pažarniukaitė, Vilija Bildušaitė, Rasa Macevičiūtė, Algis Liepas, Diana Statkutė, Judita Fabijonaitė, Dalia Galešaitė, Gražina Valavičiutė, Rūta Rakštytė, Gintautas Burokas, Antanas Eringis, Algis Luneckas, Diana Statkutė, Jūratė Namikaitė, Rima Janulevičiutė, Laima Degutytė, Irutė Giedutė, Liucijus Aleksa, Jurgis Daugirdas, Ronaldas Kirsinskas, Raimundas Žukauskas, Vilija Rasutytė, Rūta Rakštytė, Danutė Kuprėnaitė, Aldona Jakubauskaitė, Inga Janonytė, Rūta Garunaitė, Silvija Jurkšaitytė, E. Vilutis, Asta Grinytė, Zenonas Balčiūnas, Rimantas Vanagas, V. Juška, Rima Kaziūnaitė, Vytautas Lauraitis, Raimundas Bertašius, Saulius Gylys, Marytė Pociutė, Loreta Rudaitytė, Renata Slonskytė, Rasa Domarkaitė, J. Tamulionytė, Povilas Fabijonas, Paulius Bukaveckas, Vytas Kirkus, Rūta Grumulaitytė, Vitas Underys, Arvydas Povilaitis.

Rašinėlių lietuviškomis ar lituanistinėmis temomis labai mažai. Iš tokių štai pora pavyzdėlių:

Mano mokykla

Mano mokykla yra gana moderniška. Man ji patinka. Mano mokytojos yra gana geros, bet jos užduoda perdaug pamokų.

Mano mėgiamiausia pamoka yra menas. Aš nelabai gerai moku paišyti, bet aš stengiuosi, kiek tik galiu. Dainavimas man patinka tik todėl, kad nereikia rašyti. Dainavimą moko jauna seselė; ji turi gitarą ir mums dainuoja.

Penkiolika minučių po vienuolikos mes išeinam laukan futbolo žaist arba pasikalbėt. Po to grįžtam į klases priešpiečių valgyt. Po to mes turim lietuvių kalbą. Lietuvių kalbą moko ponia Janulevičienė. Ji yra gera ir mums labai daug pamokų neužduoda.

Mūsų klasėje yra keturiasdešimt keturi vaikai. Mes esame geri draugai, bet įvyksta peštynių ir muštynių. Aš sėdžiu ketvirtoje eilėje prie antro stalo. Seselė mane labai gerai mato, tai išdykauti nelabai galiu.

Štai ir baigtas mano rašinys.

Andrius Gutauskas,
VI b kl.

Kodėl aš einu į lietuvišką mokyklą

Šeštadienis laisva diena. Iš ryto skubu į K. Donelaičio mokyklą, šiaip nebūtų kas veikti.

Kai dar buvau mažesnė, pykdavau ant mamos, kam mane siųsdavo į mokyklą. Kaimynų vaikai šeštadieniais būdavo namie.

Dabar pradėjau suprasti, kodėl tėveliai norėjo, kad lankyčiau lietuvišką mokyklą.

K. Donelaičio mokykloj pagilinu savo tėvų kalbos žinojimą. Mokykloj mane supažindina su Lietuvos istorija, literatūra ir geografija.

Be šitų dalykų aš išgirstu iš savo mokytojų ir gerų patarimų.

Kai mokykloje pamatau mokinius iš tolimų Chicagos priemiesčių, manyje kyla dar didesnis noras mokytis. Čia lyg lenktynės: jei jie gali iš toli atvykti, tai ir aš galiu eiti į mokyklą, čia pat gyvendama.

Gražina Valavičiūtė,
VII kl.

Tel. Ofice: 847-5800; rez. PR 6-4258
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 WEST 35 STREET
(Kampas Halsted ir 35-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629
Telef.: PRospect 6-5084

MOVING
Apdraustas perkraustymas iš įvairių atstumų.
ANTANAS VILIMAS
823 W. 34 Place
Tel.: FRontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

GRADINSKAS
NAUJO STILIAUS
VOKIŠKI
HI-FI STEREO
2512 W. 47 ST. — FR 6-1998
ATD. ĮR/SEKM. 11—4

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS VALANDOS
Visos programos iš WOPA, 1490 kil. A. M.
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto. — Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 val ryto.
Vakaruškos: Pirmadieniais 7 v. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, ILL. 60629

A FOREST'S FUTURE IS IN YOUR HANDS

Every tree, every shrub, and all our wildlife depend on you to help prevent forest fires. So please follow Smokey's ABC's: Always hold matches till cold. Be sure to drown all campfires, stir the ashes, and drown them again. Crush all smokes dead out.

Please! Only you can prevent forest fires

Lapkričio 30 d., šeštadienį, šv. Jonė Kr. parapijos salėje, Toronto Pūtvio šaulių kuopa surengė iškilmingą pobūvį, į kurį atsilankė daug šaulių ir kviestų svečių. Dalyvavo šaulių atstovai iš JAV — Chicagos, Detroito ir visos Kanados. Iškilmingo posėdžio metu pasižymėję šauliai buvo apdovanoti žymenimis. Šaulių S-gos ordinus ir medalį įteikė Š. S. pirm. V. Išganaitis. Jis, talkininkaujant A. Budreckui, prisegė žymenius apdovanotiems: kun. Ažubaliui, Elzei Jankutei (turėjo ordiną ir Lietuvoj) ir S. Jakubaičiui. J. Preikšaitis apdovanotas skautų ordinu.

Iškilmingo posėdžio metu buvo daug sveikinimų žodžiu ir taip pat raštu. Vėliau vyko vaišės ir geram orkestrui grojant šokiai.

Sekmadienį rytą šv. Jono Kr. parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos pamaldos už žuvusius karius-šaulius ir savanorius. Po pamaldų parapijos salėje įvyko iškilmingas Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas. Pagrindinę kalbą pasakė Algirdas Budreckas. Meninėje dalyje gražiai pasirodė parapijos choras, sudainuodamas lietuviškų dainų. Pamaldose ir iškilmingam minėjime dalyvavo daug žmonių.

Abi šventės praėjo pakilioje nuotaikoje ir patriotinėje dvasioje.

Džiugu, kad mūsų torontiečiai lietuviai taip puikiai pasirodė.

Al Bud

Pietų Amerikoje

Jau 5 gatvės pavadintos vardu Lituania

Argentinos lietuvių sostinės Berisso pirmoji gatvė, (buvusi 169), 8 kvartalų ilgumo, esanti Nemuno Draugijos kaiminystėje, miesto valdybos nutarimu oficialiai pavadinta vardu Lituania. Inauguracijoje, apart miesto valdybos pareigūnų, dalyvavo abiejų lietuvių draugijų atstovai ir skaitlinga visuomenė.

Taigi, gatves Lituania Argentinoje jau turi šie 5 miestai: Buenos Aires, Rosario, Avellaneda, Cordoba ir Berisso.

A.L.B.

Kirpėjo rekordas

Vienas kirpėjas St. Louis mieste, Guy Mudd atgavo Amerikai neseniai prarastą plaukų kirpimo ištvermės čempiono rekordą.

Guy Mudd, 32 metų amžiaus, buvęs marinas, praeitą kovo mėnesį buvo laimėjęs pasaulinį rekordą kirpdamas plaukus be sustojimo per 46 valandas ir 30 minučių, bet po to vienas japonas ir kitas škotas jo rekordą sumušė, kirpdami be sustojimo po 48 valandas.

Guy Mudd gruodžio 4 dieną perviršijo ir 48 valandų rekordą ir sakosi sekantį kartą varysiąs iki 72 valandų. Konkurso taisyklės leidžia per 48 valandas ilsėtis tik 4 kartus po 5 minutes.

Sunkiausia esą su kojomis, kurios su laiku nebenori stovėti.

Kiek per tą laiką galima nukirpti galvų?

"Aš galėčiau per 48 valandas nukirpti 700 galvų", sako Mudd, "bet tai būtų labai paviršutiniškas darbas".

SKIRTINGI VYRAI

— Ar tamstos vyras irgi kalba sapnuodamas?

— Ne, jis tik nusišypso.

MOTERS LOGIKA

— Brangusis, nesiginčykime: Aš sutinku, kad mudu abudu vienodai kalti, o ypač tu.

SKAITYK "NAUJIENAS" — JOS TEIKIA GERIAUSIAS, PRISTINGIAUSIAS ŽINIAS

Susirinkimų ir parengimų

PRANEŠIMAI

— **Chicagos Lietuvių Moterų Piliečių Lygos** priešmetinis susirinkimas įvyks sekmadienį, gruodžio 7 d. Lietuvių Auditorijos mažojoj salėj, 1 val. p. p. punktualiai. Bus renkama 1970 metų valdyba ir kitos įvairios komisijos. Bus pranešimas apie buvusį parengimą. Po susirinkimo bus vaišės prie kalėdiniai papuošto stalo ir mažos dovanėlės atsilankiusiems nariams.

E. McNamee, nut. rašt.

— **Krakiškių Draugiško klubo** priešmetinis susirinkimas įvyks sekmadienį, gruodžio 7 d. Maplewood Club svetainėje, 4256 So. Maplewood Ave. 2 val. po pietų. Visi nariai prašomi atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų aptarti.

Eugene Strungys, nut. rašt.

— **Upytės Draugiško Klubo** šokių vakaras įvyks gruodžio 6 d., šeštadienį, 7 val. vak. Vengeliauskienės salėje, 4500 So. Talman Ave. Šokiams gros smagus orkestras. Bus gardžių užkandžių, gėrimų ir vertingų dovanų. Visi nariai ir narės ir svečiai esate maloniai kviečiami dalyvauti. Mes lauksime jūsų. Įžanga 1 dol.

M. Urbelis

— **Lithuanian National Demokratic Club** priešmetinis susirinkimas įvyks trečiadienį, gruodžio 10 d. Hollywood svetainėj, 2417 W. 43rd St., 8 val. vak. Visi nariai prašomi dalyvauti nes bus renkama valdyba 1970 metams ir daug klubo reikalų reikia aptarti. Kviečia

Valdyba

Gyvai perkamas
Povilo Laurinavičiaus romanas
BE DRUSKOS
Kieti viršeliai — $4.00, minkšti — $3.50. 404 puslapiai.
Laurinavičiaus kūrinys sukėlė didelio susidomėjimo. Knygoj kelia aštrias gyvo gyvenimo problemas. Puikūs Lietuvos vaizdai, gyvi pasikalbėjimai, skaudžios tikrovės problemos.
Romaną galima įsigyti arba užsisakyti NAUJIENOSE.
Prašome siųsti čekį arba Money Orderį tokiu adresu: NAUJIENOS, 1739 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60608.

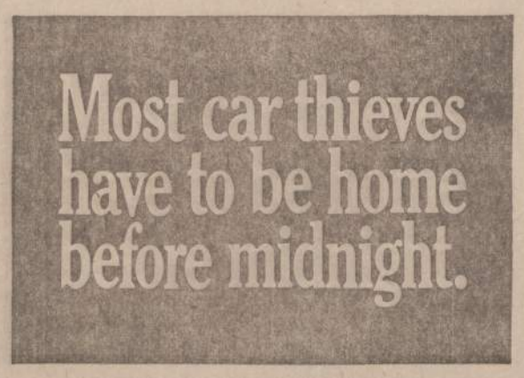

Because so many of them are under 16.
Don't help a good boy go bad. Lock your car. Take your keys.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

GELININKAS
(PUTRAMENTAS)
Linksmumo arba liūdesio valandoje gražiausios gėlės ir vainikai, antkapių papuošimai ir sezoninės kapams gėlės.
ROY R. PETRO (PUTRAMENTAS)
5525 So. Harlem Ave. — 586-1226

GUŽAUSKŲ
BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
GĖLĖS VISOMS PROGOMS
2443 WEST 63rd STREET
Telefonai: PR 8-0833 ir PR 8-0834

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 W. 71st Street
Telef.: GRovehill 6-2345-6
1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef.: TOwnhall 3-2108-9
TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
AIKŠTĖ TUTOMOBILIAMS PASTATYTI

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA
Laidotuvių direktoriai:
DOVYDAS P. GAIDAS GERALDAS F. DAIMID
4605-07 So. HERMITAGE AVENUE
Tel.: YArds 7-1741 - 1742
4330-34 So. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas: LAfayette 3-0440
MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

NARIAI:
Chicagos Lietuvių Laidotuvių Direktorių Associacijos
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ
★
TURIME KOPLYČIAS VISOSE MIESTO DALYSE

PETRAS BIELIŪNAS
4348 So. CALIFORNIA AVE. Phone: LAfayette 3-3572

BUTKUS - VASAITIS
1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Phone: OLympic 2-1003

STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 WEST 69th STREET REpublic 7-1213
2314 WEST 23rd PLACE VIrginia 7-3672

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. LITUANICA AVENUE. Phone: YArds 7-3401

P. J. RIDIKAS
3354 So. HALSTED STREET Phone: YArds 7-1911

GEORGE F. RUDMIN
3319 So. LITUANICA AVE. Tel.: YArds 7-1138-1139

VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI
GARSINKITĖS NAUJIENOSE

Iš Toronto minėjimų

Padėkos Dienos savaitgalyje Torontas šventė Pūtvio šaulių kuopos 15 metų gyvavimo sukaktį ir Lietuvos kariuomenės šventę. Iš Chicagos buvo nuvykę: Šaulių S-gos pirm. Vladas Išganaitis, C. V. nariai — Mykolas Maksvytis ir Algirdas Budreckas.

Balfo Chicagos apskr. v-ba ir skyrių atstovai išaiškino, kad 107 rinkėjai rūpestingai renka aukas. Stengiamasi vajų padaryti sėkmingą. Susirinkimo dalyvių dalis: sėdi iš kairės į dešinę — V. Mankus, E. Markūnienė, G. Valentinienė, V. Baleišytė ir A. Dzirvonas; stovi F. Sereičikas, G. Valentinas, J. Litvinas, V. Navickas, Ed. Litvinas, J. Mackevičius, K. Repšys, V. Šimkus, K. Baičiūnas ir K. Čepaitis.

Svarbu nedarbingom našlėm

Yra daug nedarbingų našlių, kurios nepasinaudoja teisėmis į socialės apdraudos užtarnautas lengvatas.

Paskutinieji socialinės apdraudos įstatymų pakeitimai pasirūpina nedarbingomis našlėmis, kurių vyrai buvo šio įstatymo apsaugoje. Jei našlė yra protiniai ar fiziniai nepajėgi ir tai jai kliudo dirbti bet kokį apmokamą darbą, tai ji turi teisę į nedarbingumo mokėjimus jos amžiaus riboje tarp 50 ir 60 metų.

Nepajėgumas arba nedarbingumas galėjo prasidėti prieš vyro mirtį arba 7 metų laikotarpyje po jo mirties. Mokėjimai prasideda po 6 mėn. nuo nedarbingumo pradžios ir yra 50% tos sumos, kurią gautų vyras.

JAV Sveikatos, Švietimo ir Gerovės Departamento Social Security Administracija, painformuodama apie tai, prašo padėti nedarbingoms našlėms, kad jos kreiptųsi į artimiausią socialinės apdraudos įstaigą.

Visi SLA nariai dalyvauja nominacijose

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, būdama fraternalinė pašalpos organizacija, skiriasi nuo komercinių apdraudos bendrovių. Apsidraudę komercinėje apdraudos bendrovėje, jie neturi balso vadovaujančių direktorių rinkimuose. Jie ir neturi balso bendrovės investicijų ir pašalpos projektuose. Tuo tarpu Susivienijimas, pirmoje eilėje besivadovaudamas demokratizmo ir broliškumo principais, ne tik kviečia visus narius balsuoti už kandidatus į Pildomąją Tarybą, bet taipogi kviečia nustatyti, kas tie kandidatai bus.

Daugelis Naujienų skaitytojų yra gavę arba netrukus gaus kvietimą į SLA kuopos susirinkimą. Norime, kad ko daugiau narių atsilieptų į šitą kvieslį. Visų dalyvavimas nominacijose yra būtinas, nes nuo nominacijų priklausys, kas 1970-72 metų kadencijoj vadovaus Susivienijimui. Užtat, nepraraskime progos dalyvauti gruodžio mėn. SLA kuopos susirinkime. O tokių susirinkimų bus visose kolonijose. Šis gruodžio mėnuo yra labai reikšmingas SLA gyvenime. Pareiškime savo valią, išpildydami nominacijų balotą!

Algirdas Budreckis,
SLA Sekretorius,

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir Taisymas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REpublic 7-1941

SKAITYK TATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI
NAUJIENAS

Help Keep Our Economy Strong
BUY U. S. SAVINGS BONDS

Riaušininkų 10 prisakymų

Viceprezidentas Spiro Agnew, paskutiniu laiku labai pagarsėjęs viena savo kalba, kurioje pamaišė širšių lizdą, pakritikuodamas radijo, televizijos ir didžiųjų laikraščių šališkumą, gruodžio 3 dieną, kalbėdamas Amerikos gubernatorių konferencijoje, paskaitė savo suformuluotą "dekalogą", tai yra dešimtį prisakymų, kurių esą laikosi riaušininkai ir demonstracijų rengėjai bei vadeivos:

1. Tu neturi leisti savo oponentui kalbėti.
2. Tu neturi turėti jokios savo programos.
3. Tu neturi patikėti niekam, vyresniam kaip 30 metų amžiaus.
4. Tu neturi gerbti savo tėvo nei motinos.
5. Tu neturi paisyti istorijos pamokų.
6. Tu neturi nieko rašyti ilgesnio, kai tik šūkius.
7. Tu neturi kelti reikalavimų, dėl kurių būtų galima derėtis.
8. Tu neturi priimti jokių establishmento idėjų.
9. Tu neturi nieko gerbti, išskiriant totalitarizmo herojus.
10. Tu neturi prašyti atleidimo už savo nusikaltimus; geriau jau reikalauti už juos amnestijos.

IŠ CHICAGOS IR APYLINKIŲ

Negras teisėjas smerkia juodųjų panterų smurtą

Chicagos Federal. distrikto teismo teisėjas James Parsons vėliausią "panterų" karą su policija pavadino "pasibaisėtinu", apgailėdamas, kad tie panteros dar labiau atitolins baltuosius ir juoduosius nuo vieni kitų.

"Mano širdis yra su jais", sako teisėjas, "bet jie mums niekо gero nedaro ir tik artina visišką rasių separaciją", pasakė jis.

"Jie pamiršta, kad yra žmonių, kurie metų metus dirbo rasių santykiams pagerinti. Kas įvyko, yra pasibaisėtina, bet aš bijau, kad tai ir vėl įvyks"...

Jaunos plėšikės autobuse

Penktadienį važiuojant CTA autobusu ties 3737 Chicago ave. buvo nužudyta 14-metė Siena aukšt. mokyklos mokinė Linda Cicero, kurią dvi juodukės užpuolė ir reikalavo pinigų. Kadangi Linda priešinosi, ją pro vidurines autobuso duris išstūmė laukan, kur pakritusi po autobuso ratais buvo mirtinai sužeista.

Autobuso šoferis, Alvin Johnsey, 28, pasisakė matęs veidrodyje kaip Linda iš autobuso iškrito ir tuojau autobusą pasukęs prie šaligatvio. Abidvi negrės tuo tarpu pabėgusios.

TRUMPAI

— *Jonas Gužaitis*, Cicero gyventojas, kaip kasmet, taip ir šiemet, nepagailėjo didesnės sumos paaukoti Balfui. Per Cicero Balfo talkininkę, Liudą Griauzdienę, jis įteikė Balfui 52.00 ir palinkėjo, kad ir kiti lietuviai suprastų ir atjaustų vargan patekusius mūsų tautiečius.

— *Kazys Deveikis*, darbštusis visuomenininkas ir laikraščių bendradarbis sunegalavo. Visi ciceriečiai linki jam geriausios sveikatos ir pasigenda laikraščiuose jo žinučių.

John Pakel, Chicago Savings & Loan Association Prezidentas, savo 75 metų gimtadienio proga, lietuvių šalpos reikalams aukojo 200 dol. Ta pačia proga Balfo atstovai, pareiksdami padėką ponui Pakel už nuoširdų Balfo rėmimą, įteikė jam Balfo c. v. padėkos lapą. Sėdi John Pakel, apsuptas Balfo atstovų jo deimantinio gimtadienio proga. Stovi iš kairės į dešinę: Al. Dzirvonas, kun. dr. F. Gureckas ir A. Uselis.

Ilgamečio BALFO pirmininko, prelato J. B. Končiaus knyga
ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS
404 dideli puslapiai, daug nuotraukų.
Kieti viršeliai $4.00, minkšti — $3.00.
Įdomi knyga kiekvienam lietuviui, ypač tremtiniui. Geriausia dovana globėjui, siuntusiam siuntinius į Vokietiją ir kitas tremties vietas. Knygą pasiųsime adresatui, jei pasiųsite čekį arba Money Orderį tokiu adresu:
NAUJIENOS,
1739 So. Halsted Street, Chicago, Illinois 60608

Apdraustas perkraustymas
Pigus ir sąžiningas patarnavimas. Naujausi kraustymo įrankiai. Ilgų metų patyrimas.
AL NAUJOKAITIS
2022 W. 69 ST. CHICAGO, ILL. 60636. Tel. WA 5-9209

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320
DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.
PRIIMAME UŽSAKYMUS AUTOMOBILIAMS
Vedėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

HELP WANTED — MALE
Darbininkų Reikia

WANTED AT ONCE!
DOCKMEN
Union Scale — Pass Physical.
Good work Record.
Working conditions are good.
Contact Personnel Dept.
TERMINAL TRANSPORT CO., INC.
5101 So. LAWNDALE
SUMMIT, ILL.
Phone 581-5500
An Equal Opportunity Employer

HELP WANTED — MALE-FEMALE
Reikia Darbininkų ir Darbininkių

Excellent Immediate Opening!
BILLER
EXPERIENCED
Union Scale — Afternoon Shift.
Congenial Working Conditions.
Contact — Personnel Dept.
TERMINAL TRANSPORT CO., INC.
5101 So. LAWNDALE
SUMMIT, ILL.
Phone 581-5500
An Equal Opportunity Employer

BUSINESS CHANCES
Biznio Progos

TAVERN — MODERN
fully equiped and 7 rooms apartment.
2756 So. SACRAMENTO AVE.
AL C. ROPA, HA 1-5503
Evenings call
CL 5-2066

HELP WANTED — FEMALE
Darbininkių Reikia

EXCELLENT OPENINGS!
COMP OPERATORS
We need experienced operators immediately for Bank Interest, Savings Dividends, and Inventory Work.
Loop or Nr. Home
DAYS EVE'S
WEEKENDS
Apply Daily to 4:30 P. M.
MATTSON'S
220 So. STATE STREET
TEL. 427-0064

VIRĖJA — ŠEIMININKĖ
Katalikų parapijos klebonijai. Gyventi vietoje, savam kambaryje ar atvažiuoti. Gera alga tinkamam asmeniui. Reikalingos rekomendacijos. Susikalbėti angliškai.
Rašyti: % AF BOX 614
225 W. WASHINGTON,
CHICAGO, ILL. 60606

DICTAPHONE TYPIST. North side manufacturer has immediate opening for experienced dictaphone typist who will answer phone and receive visitors. Small friendly office on North Ave., near Halsted & Elston. Bus lines, 1 block from subway. Good salary—all benefits including profit-sharing. JOHN COLE — 642-5678.

WANTED WOMAN
to type shipping notices,
answer phone,
keep inventory control.
Call
498-2916

GENERAL OFFICE
Girl who will enjoy working in an office with variety of duties. Typing, light dictation and filing. Must have pleasant voice for handling customer calls. Salary open. Apply at:
1000 So. WESTERN
Call 666-7700

CLEANING WOMAN
& HOUSE KEEPER
Your choise of hours and days.
Great variety, good conditions.
"At Your Call"
DIVISION OF MANPOWER
1621 SHERMAN AVE.
869-9502
Call collect

REIKALINGA PATIKIMA MOTERIS kompanijai dėl senesnės moters. Gyventi kartu, savam kambaryje. Lengvas ruošos darbas, paprastas virimas. Geri namai tinkamam asmeniui. Tarsimės dėl algos. Susikalbėti angliškai. Tel. 267-6311 iki 10 val. ryto arba po 8 val. vak. Sekmadieniais visą dieną.

CLERK TYPIST
FOR
GENERAL OFFICE WORK
ALSO FILE CLERKS
Contact
COMPUTAX, CORP.
SKOKIE, ILLINOIS
Mr. TODD
966-5760

REIKALINGA
PATIKIMA MOTERIS
Bendra namų ruoša daktaro rezidencijoje, Park Ridge, Ill. Vieną ar daugiau dienų. Gera alga ir transportacija. Susikalbėti angliškai. Telef.: 825-0696 po 3 val. po pietų, šeštadienį ir sekmadienį visą dieną.

SECRETARY
Some Shorthand, typing
Interesting work.
N. MICHIGAN AVE.
Good Starting salary + benefits
337-1100 Mr. LEE

RECEPTIONIST — ASSISTANT
Beautiful office surroundings. Good typing skills. Nice appearance.
20—30.
641-0700
DUBIN DUBIN BLACK & MOUTOUSSAMY
Architects - Engineers

MISCELLANEOUS
Įvairūs Dalykai

PENTAX - SPOTMATIC
W/3 AUTO LENSES
Elec. Flash. Lite meter.
Carrying case.
Tri Pod & other accessories.
$650. Best offer.
After 1:00 P. M.
Tel. 598-0590

SENELIŲ, PENSININKŲ DĖMESIUI
Švelnaus būdo, mylinti senelius moteris paieško senelių, pensininkų, kurie norėtų gyventi sveikame ore, saugioje, ramioje aplinkoje, mažam miestely, Clintone Indianoje. Gražūs namai, šviesūs, sausi, šilti kambariai. Didelis kiemas, daug vaisinių medžių — gėlių. Nebrangia kaina priima senelius ant pilno išlaikymo. Geras maistas, rūpestinga priežiūra, malonus patarnavimas. Norintiems atskiri kambariai. Rašyti: Veronika Ilgūnienė, 1301 N. 7th Street.
CLINTON, INDIANA 47842.

REMKITE TUOS BIZNIERIUS, KURIE GARSINASI "NAUJIENOSE"

REAL ESTATE

REAL ESTATE FOR SALE
Namai, Žemė — Pardavimui

PASKOLOS, PERKANT NAMUS, DAROMOS ILGIEMS TERMINAMS IR ŽEMAIS NUOŠIMČIAIS MĖNESINIAIS ĮSIMOKĖJIMAIS
DĖL VISŲ INFORMACIJŲ, KREIPKITĖS Į
MUTUAL FEDERAL SAVINGS
PETRAS KAZANAUSKAS, prezidentas
2212 W. Cermak Road Chicago, Ill. VIrginia 7-7747

PLATUS PASIRINKIMAS NAMŲ PIRKIMUI
BUTŲ NUOMAVIMUI — NOTARIATAS — VERTIMAI.
DRAUDIMO AGENTŪRA PATARNAUJA VISAIS DRAUDIMO REIKALAIS
J. BACEVIČIUS — BELL REALTY
INCOME TAX SERVICE
6455 So. Kedzie Ave. — PRospect 8-2233

• NAMŲ IR BIZNIŲ PIRKIMAS - PARDAVIMAS • NOTARIATAS
• PATVIRTINTI VERTIMAI • IMIGRACIJOS POPIERIAI
• PAJAMŲ MOKESČIAI — INCOME TAX.
LEONAS REAL ESTATE
2735 WEST 71st STREET TEL. 925-6015

BEVEIK NAUJAS 4 modernių butų mūras, 3 po 4 ir 7 kambariai, 59 ir Kedzie apylinkėje.
MAISTO KRAUTUVĖ Brighton Parke.
DU PO KETURIUS, medinis ir garažas. Vienas butas su baldais, antras tuščias. 42 gatvė ir Rockwell. $13,500.
ŠIMAITIS REALTY
INCOME TAX SERVICE
2737 W. 43rd STREET
Tel. CL 4-2390

HOME INSURANCE
Call: Frank Zapolis
3208½ W. 95th St.
GA 4-8654

K. ERINGIS
CALIFORNIA SUPER SERVICE
Taisomi auto motorai, stabdžiai, tune-ups ir t. t.
4824 So. CALIFORNIA AVE.
CHICAGO, ILL. TEL. VI 7-9327

DAŽYMAS
Pigiai dažau kambarius, valau kilimus ir baldus.
I. RUDIS Tel. CL 4-1050

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
IR KITUS KRAŠTUS
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer,
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

LEO'S SINCLAIR SERVICE
Leonas Franckus, Sav.
Stabdžiai, sankabos, transmisijos — (Standartinės ir Automatinės) ir motorų remontas. — Towing.
5759 So. WESTERN AVE.
Tel.: PR 8-9533

APDRAUDŲ AGENTŪRA:
namų, automobilių gyvybės, sveikatos ir biznio.
Patogios išsimokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

A. & L. INSURANCE & REALTY
A. LAURAITIS
INCOME TAX
4645 So. ASHLAND AVE.
LA 3-8775
(Currency Exchange įstaigoj)
Pigūs automobilių draudimai.

TERRA
Brangenybės, Laikrodžiai, Dovanos visoms progoms
3237 WEST 63rd ST., CHICAGO
Telef. 434-4660

AMERICAN TRAVEL SERVICE
WALTER RASK, prezidentas
9727 So. WESTERN AVE.,
Chicago, Ill. 60643. Tel. 238-9787
Pardavinėjame lėktuvų, laivų, traukinių bilietus ir paruošiame kelionių dokumentus į visus pasaulio kraštus. Pildome aplikacijas tiems, kurie ateinančiais metais norėtų porą mėnesių praleisti Lietuvoje pas gimines.

NIEKUR GERIAU!
PUIKUS 2 AUKŠTŲ MŪRAS. 6 ir 3 kamb., garažas. Arti mūsų. $19,900.
VERTINGAS MŪRAS, naujas stogas, elektra ir garažas, taip pat gazu šildymas. 4 nuomos pelningų pajamų. Marquette Parke. $26,950.
7 KAMBARIŲ MŪRAS, 4 mieg. Moderni virtuvė ir vonia, naujas šildymas gazu, sausas įrengtas rūsys, mūro garažas. Arti 67 ir Rockwell. $21,800.
DVIEJŲ BUTŲ beveik naujas mūras. Atskiri gazu šildymai, garažas. Blokas nuo parko. $40,500.
2 BUTŲ po 7 kamb. tvirtas mūras. Alumin. langai, naujas šildymas, kabinetų virtuvės. Arti mūsų. $29,500.
ŠTAI 4 BUTŲ puikus mūras Marquette Parke, 2 po 6 kamb. ir 2 mažesni butai. Naujas gazu šildymas. 3 auto mūrinis garažas. $40,400.
PIGUS LOTAS dviem butam statyti, Marquete Parke.
Valdis Real Estate
2458 W. 69th St. Tel. RE 7-7200

PERKAME, PARDUODAME, MAINOME įvairaus dydžio namus visur. Parūpiname paskolą, visokeriopą apdraudą, veikia notariatas.
NORVILA
REAL ESTATE AND BUILDERS
2658 WEST 59th STREET
PRospect 8-5454

Šimkus Real Estate
NOTARY, INCOME TAX SERVICE
4259 So. MAPLEWOOD AVENUE
Tel. CL 4-7450
Greitas ir tvarkingas visokiausių nuosavybių pirkimas - pardavimas. Be to šioje kontoroje daromi ir liūdijami vertimai, užpildomi pilietybės prašymai, income tax ir įvairūs kitoki blankai. Darbo val.: Kasdien 9—3 ir 5—8.

BUILDERS AND CONTRACTORS
Namų Statyba ir Remontas

HEATING CONTRACTOR
Įrengiu naujus ir perstatau senus visų rūšių namo apšildymo pečius ir air-conditioning į naujus ir senus namus. Įrengiu vandens boilerius ir stogų rinas (gutters). Darbas atliekamas greit, sąžiningai ir garantuotai. Apskaičiavimai nemokamai. Turiu leidimus dirbti mieste ir užmiesčiuose.
Domas Žukauskas
HEATING & SHEET METAL
4444 So. Western Ave.,
CHICAGO, ILL. 60609
Tel.: VI 7-3447

A. ABALL ROOFING
Įkurta prieš 50 metų
VISOKIUS STOGUS, rinas ir nuotekamuosius vamzdžius sutaisome arba naujus įdedame.
KAMINUS ISVALOME ir pataisome. Nudažome namus iš lauko ir atliekame "tuckpointing" darbus. Esame apdrausti, visas darbas garantuotas.
Skambinkit
LA 1-6047 arba RO 2-8778
Kainavimas veltui. Kreipkitės bet kada.

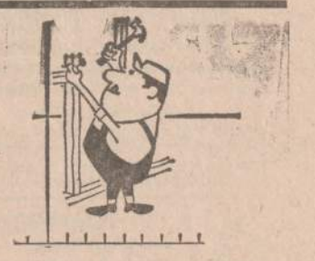

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS